

T260.

A 5871.

1879.

2607

Gesti rahwa

Kasuline Kalender

1879

aasta tarwis pärast meie Jõfanda Jeesuse Kristuse sündimist

Sel aastal on 365 päewa.

Tartus. H. Laakmanni kirjadega trükitud.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

Märkide seletus. 38336

● Noor: fuu. ● Esimene weerand.

● Täis: fuu. ● Viimne weerand.

P. püha. — hom. hommikul. — e. l. enne lõunat. —
m. ja ' minut. — p. pärast ehk päew. — õht. õhtul. —
p. l. pärast lõunat. — k. kell. — t. tund.

Päewa- ja fuu-warjutused.

Sel aastal warjutatakse päewa kaks korda ning kuud üks kord:

Esimene ringwormiline päewa warjutus on 10. Januaril, mis Tartus mitte näha ei ole.

Teine ringwormiline päewa warjutus on 7. Juulil, mis ka mitte Tartus näha ei ole.

Täkaline fuu warjutus on 16. Deembril, mis osalt Tartus näha on.

Aasta jagude muutmised.

- 1) Kewade alustab 9. Märzil k. 1, hom.
- 2) Suwi alustab 9. Juunil k. 10, õht.
- 3) Sügise alustab 11. Septembril k. 12, hom.
- 4) Talw alustab 10. Deembril k. 6, hom.

Sündinud asjade aja-arw.

Maas ilma loomisest arwatakse	5828 aast.
Kristuse sündimisest	1879 —
Tartu ehitamisest	849 —
Tallinna ehitamisest	660 —
Raamatu-trükkimise üleswõtmisest	459 —
Lutheruse õige usu üleswõtmisest	362 —
Peterburgi linna ehitamisest	176 —
Wene riigi walitsuse alustusest meie maal ...	169 —
Suure kooli alustusest Tartus	77 —
Rõuge-panemise hakatusest	76 —
Prantsuse Wene maale tulemisest ja Moskwa linna põlemisest	67 —
Meie K. S. Aleksandri II. walitsuse hakatusest	24 —

Sel aastal näitab tunnipakk.

1. Januaril 9 minutit tunnikellast tagasi.
1. Februaril 15 min. — —
1. Märzil 10 minutit — —
1. Aprillil tunnikellaga ühte.
1. Mail 4 minutit tunnikellast ette.
1. Juunil tunnikellaga ühte.
1. Juulil 5 minutit tunnikellast tagasi.
1. Augustil 5 minutit — —
1. Septembril 4 minutit tunnikellast ette.
1. Oktobril 14 minutit — —
1. Novembril 15 min. — —
1. Deembril 6 min. — —

Kaks ristikest (**) nädala päewa arwu-numbri ees tähendawad, et on firifu- ehk kroonu-püha, mis firifus pühitsetakse; üks ainus (*) tähendab, et on mälestuse p., mis firifus ei pühitseta, aga mil kohut ja kooli ei peeta.

Aasta algamine.

Sel kuul on

Jannar.

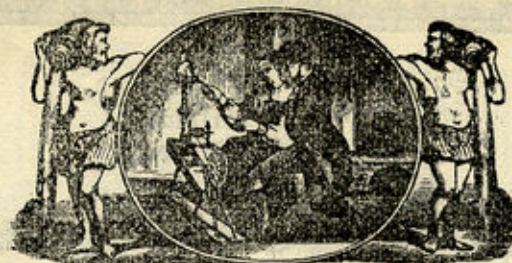
1.

Aasta weereb aasta pääle
Igawiku meresse;
Inime, nad tōs'wad hāale:
Sina loodud elule.

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
Nääri p. Kristuse ümbertõikamifest. Kuul. 2, 21.		
**1 Esmasp.	Nääri päew.	Range külm.
2 Teisip.	Abel, Set	Lume sadu.
3 Keisnäd.	Enof	☾ 12, 49' õht.
4 Neljap.	Metusala	Heitlik ilm.
5 Reede	Simeon	
**6 Laup.	3 Runinga p.	
1. Püh. p. 3. Run. p. — 12 aastane Jeesus templis. Kuul. 2, 41—52.		
7 Pühap.	Melchior	Külmad
8 Esmasp.	Errart	ilmad.
9 Teisip.	Kaspar	
10 Keisnäd.	Paawli päew.	☾ 1, 38' õht.
11 Neljap.	Higinius	Lume sadu.
12 Reede	Rein	
13 Laup.	Hilarius	
2. Püh. p. 3. Run. p. — Pulmad Kaana linnas. Joann. 2, 1—		
14 Pühap.	Robert	Luisfab.
15 Esmasp.	Felix	
16 Teisip.	Erdmann	

31 päewa.

Nääri = kuu.

17	Reſſräd.	Eönise päew.	Heitlik ilm.
18	Neljap.	Eſſraim	☾ 1, 32' õht.
19	Reede	Sara	
20	Laup.	Fab. Sebaſt.	

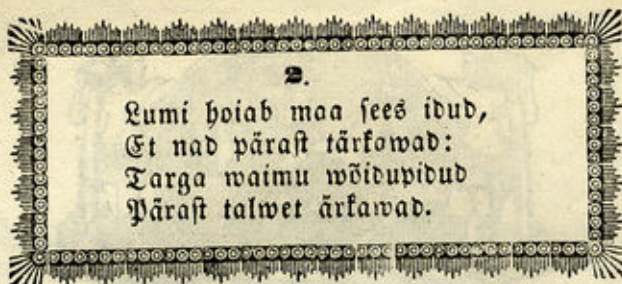
3. p. p. 3 Run. p. — Pidalitõbine ja päämehe ſulane. Mat. 8, 1—13.

21	Pühap.	Agneſ	
22	Eſmaſp.	Vincent	Lume ſadu.
23	Teiſip.	Emerentia	
24	Reſſnäd.	Timotheuſ	Selge.
25	Neljap.	Paawli ümb.	
26	Reede	Hanſ	☾ 3, 28' homm.
27	Laup.	Chryſoſtomuſ	Range kül. m.

9. p. e. Kriſt. üleſt. p. — Tõõtegiab wiinamäel. Mat. 20, 1—16.

28	Pühap.	Kaarel	
29	Eſmaſp.	Samuel	
30	Teiſip.	Ludovica	Lumeſadu.
31	Reſſnäd.	Polhkarpuſ	

1 Januarit tōuseb päike: t. 8, 42 m., läh. alla: t. 3, 37 m.
 11 — — — — — 8, 27 — — — — — 3, 59 —
 21 — — — — — 8, 7 — — — — — 4, 32 —

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
1 Neljap.	Brigita	☾ 8, 40' õht.
*2 Reede	Rüünla p. Maarja p.	
3 Laup.	Hanna	Kange külm.

S. p. e. Krist. ülest. p. — Külwajast. Luuk. 8, 4—15.

4 Pühap.	Veronika	
5 Esmasp.	Ugate	Lumesadu.
6 Teisip.	Doora	
7 Keisnäd.	Rikard	Paras külm.
8 Neljap.	Salomon	
*9 Reede	Uppoloniuss	} 5, 50' homm. nädal. Tuuline.
*10 Laup.	Paulina	

Paastu Pühap. — Kristuse kannatamisest. Luuk. 18, 31—43.

11 Pühap.	Eüphrosyna	
12 Esmasp.	Karolina	Lumesadu.
13 Teisip.	Wastla päew	
14 Keisn.	Luba päew	Selge.
15 Neljap.	Israel	

16 Reede	Juula	
17 Laup.	Constantia	☾ 9, 45' homm.

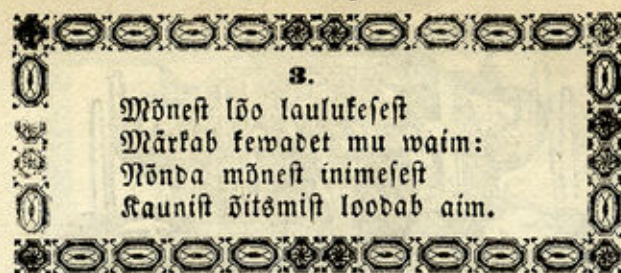
1. Pühap. paastus. Kristust kiusatakse. Mat. 4, 1—11.

18 Pühap.	Concordia	
*19 Esmasp.	Eufanna Keisri h. troni p.	Segane.
20 Teisip.	Eüchariuss	
*21 Keisnäd.	Walwe päew	(1. Kwatember.)
22 Neljap.	Peetri päew	
23 Reede	Jobst	Kange tuul.
24 Laup.	Madise p.	

2. Pühap. paastus. Kananea-maa naene. Mat. 15, 21—28.

25 Pühap.	Victor	
*26 Esmasp.	Nestor	☾ 2, 57' õht.
	Trooni pär. sündimise päew.	
27 Teisip.	Claudius	Räntjaks.
28 Keisnäd.	Justus	

1 Februaril tõuseb päike: l. 7, 41 m., läh. alla: l. 4, 50 m.
 11 — — — — — 7, 15 — — — — 5, 14 —
 21 — — — — — 6, 47 — — — — 5, 38 —

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
1 Neljap.	A mu	Udne.
2 Reede	Lowisa	
3 Laup.	Kunifunda	☾ 5, 28' hom.

3. p. paastus.	Kristus ajab kurja waimu wälja. Euuf. 11, 14—28.	
4 Pühap.	Adrian	
5 Esmasp.	Meeta	Külmetob.
6 Teisip.	Gotfrid	
7 Keisnäd.	Siimon	Heitlik ilm.
8 Neljap.	Perpetua	
9 Reede	Prudentius	Kew. h. f. 1, hom.
10 Laupäew	Mifeus	☉ 10, 51' õht.

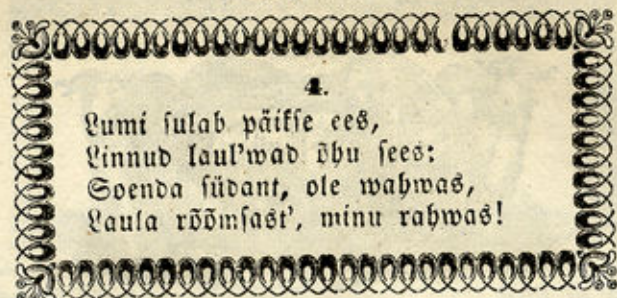
4. p. paastus.	Kristus sööb 5000 meest. Joann. 6, 1—15.	
11 Pühap.	Konstantin	
12 Esmasp.	Gregor	Eula.
13 Teisip.	Ernst	
14 Keisnäd.	Mathilde	Pehme tuul.
15 Neljap.	Lugus	
16 Reede	Gabriel	Päewa paiste.

17 Laup.	Truuta	Räntsakas.
5. p. paastus.	Teesust wifataks kividega. Joan. 8, 46—5.	
18 Pühap.	Patricius	
19 Esmasp.	Joosep	☉ 2, 52' hom.
20 Teisip.	Rupert	
21 Keisnäd.	Benedikt	Pilwine.
22 Neljap.	Raphael	
23 Reede	Theophil	Selge.
24 Laupäew	Rasimir	

6. p. paastus.	Kristuse sisesõitmisest. Mat. 21, 1—9.	
**25 Pühap.	Palmi puude p.	P. Maarja p.
26 Esmasp.	Ranuel	☉ 12, 11' hom.
27 Teisip.	Gustav	
28 Keisn.	Gideon	Räntsakas.
**29 Neljap.	Suur Neljap.	
**30 Reede	Suur Reede	Õed
31 Laup.	Toots	lagunewad.

1 Märzil tõuseb päike: E. 6, 25 m., läh. alla: E. 5, 56 m.
 11. — — — — — 5, 57 — — — — — 6, 19 —
 21. — — — — — 5, 28 — — — — — 6, 42 —

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
Eihawete Püha. — Kristuse ülestõusmisest.		Mark. 16, 1—8
*1 Pühap.	1. Eihawõtte p.	☾ 3, 56' õht.
*2 Esmasp.	2. Eihawõtte p.	
*3 Teisip.	Ferdinand	Heitlikud
*4 Kolmnäd.	Ambrosius	
*5 Neljap.	Maksim	ilmad.
*6 Reede	Eölestin	
*7 Laup.	Aaron	Räntsakas.

1. p. p. ülest. p. — Kinnixandub uksest.		Joann. 20, 19—31.
8 Pühap.	Liborius	Sula.
9 Esmasp.	Pogislaus	☾ 3' 42' õhtu.
10 Teisip.	Esefiel	
11 Kolmnäd.	Hermann	Selged
12 Neljap.	Julius	ja soojad ilmad.
13 Reede	Justinus	
14 Laup.	Liburtius	Künni päew.

2. p. p. ülest. p. — Hea karjane.		Joann. 10, 12—16.
15 Pühap.	Obadias	Selge ilm.

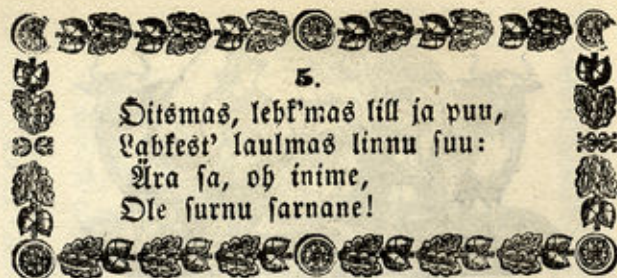

16 Esmasp.	Karistus	{ Keisri herra sümb. p. 4' 3' homm.
*17 Teisip.	Rudolf	
18 Kolmnäd.	Valerian	
19 Neljap.	Simon	
20 Reede	Jakobina	
21 Laup.	Siim	ilmad.

3. p. p. ülest. p. — üürikesse aea pärast.		Joann. 16 16—23.
22 Pühap.	Eajus	Udune ilm.
23 Esmasp.	Jüri päew	9. fulvi nädal.
24 Teisip.	Albert	
25 Kolmnäd.	Markuse päew	☾ 7, 59' homm.
26 Neljap.	Esefiel	Räntsakas.
27 Reede	Anastasi	
28 Laup.	Theresia	Selge ilm.

4. p. p. ülest. p. — Kristuse äraminemisest.		Joann. 16, 5—15.
29 Pühap.	Raimund	Heitlikud
30 Esmasp.	Erastus	ilmad.

1. Aprillil tõuseb päike: k. 4, 57 m., läh. alla: k. 7, 7 m.	
11. — — — — — 4, 30 — — — 7, 29 —	
21. — — — — — 4, 4 — — — 7, 51 —	

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Ruu ja ilma muutmised.
1 Teisip.	Wolbri päew	4, 23' hom. Külm wihm.
2 Keisnäd.	Sigismund	
3 Neljap.	† leidmise p.	
4 Reede	Lorentina	
5 Laup.	Gottward	

5. p. p. ülest. p. — Sigest palumiseft. Joann. 16, 23—30.

6 Pühap.	Dietrich	7. füüwi nädal. Lehe tüped on puhkemas. 7, 37' hein.
7 Esmasp.	Jetta	
8 Teisip.	Laus	
*9 Keisnäd.	Rigula päew	
**10 Neljap.	Taewa minem.	
11 Reede	Pantratiuſ	Wihmasadu.
12 Laup.	Nero	

6. p. p. ülest. p. — Rõemustaja. Joann. 15, 26. 27. 16, 1—4.

13 Pühap.	Servatiuſ	6. füüwi Selged ilmad.
14 Esmasp.	Kristjan	
15 Teisip.	Sophia	
16 Keisnäd.	Peregrinuſ	

17 Neljap.	Rikander	nädal. 1, 26' hom. Kuiwad tuuled
18 Reede	Cerif	
19 Laup.	Philipp	

Neli pühi. — Pühast Waimust. Joann. 14, 23—31.

**20 Pühap.	Neli pühi	5. füüwi nädal. Pilwine. 3, 23' õht. (2. Kwatember. Wihmasadu.
**21 Esmasp.	Teine püha	
22 Teisip.	Mili	
23 Keisnäd.	Leontine	
24 Neljap.	Esther	
25 Reede	Urbani päew.	
26 Laup.	Eduard	

Kolmainu Jumala p. — Jeesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1—15.

27 Pühap.	Eudolph	4. füüwi nädal. Toming hakkab õitsma. 6, 43' õhtu. Suuline
28 Esmasp.	Willem	
29 Teisip.	Maximilian	
30 Keisnäd.	Wigand	
31 Neljap.	Alide	

1. Mail tõuseb päike:	E. 3, 41 m.,	läh. alla:	E. 8, 13 m.
11. — — — —	3, 24 — — —	— — —	8, 32 —
21. — — — —	3, 7 — — —	— — —	8, 51 —

6.

Baat' oras põllul rõõmu teeb,
Ja seeme hästi idaneb,
On päewapaistet wihamast,
Siis julgustab see põllumceft.

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmisjed.
1 Reede	Gotsalk	Selged ja
2 Laup.	Emma	soojad ilmad.
1. p. p. 3. a. J. p. — Rikas mees ja Saatsarus. Luuk. 16, 19—31.		
3 Pühap.	Eiisu	3. fulwi nabal.
4 Esmasp.	Friderika	
5 Teisip.	Bonifacius	
6 Keftnäd.	Artus	
7 Neljap.	Lucretia	
8 Reede	Medardus	
9 Laup.	Bertran	

● 10, 6' õht.

Suw. h. f. 10, hom.

2. p. p. 3. a. J. p. — Suureft õhtu fõdmaaeast. Luuk. 14, 16—24.

10 Pühap.	Flavius	2. fulwi nabal.
11 Esmasp.	Barnabas	
12 Teisip.	Eiina	
13 Keftnäd.	Tobias	
14 Neljap.	Letloff	
15 Reede	Wiidu	

Palawad

ilmad.

● 7, 43' hom.

16 Laup. | Justina | Müriftab.

3. p. p. 3. a. J. p. — Krafadunud lambast. Luuk. 15, 1—10.

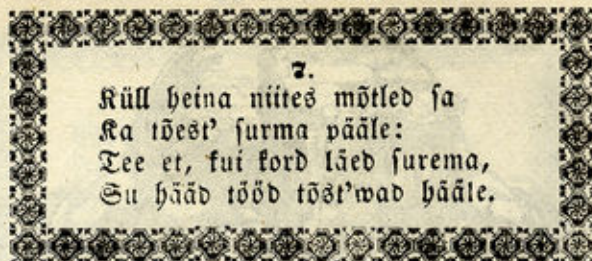
17 Pühap.	Rikander	1. fulwi nabal.	Eoe ilm.
18 Esmasp.	Homer		Wihamafadu.
19 Teisip.	Kert		
20 Keftnäd.	Florian		● 11, 25' õht.
21 Neljap.	Rael		
22 Reede	Eiit		
23 Laup.	Bafilius		Selge ilm.

4. p. p. 3. a. J. p. — Olge armulised. Luuk. 6, 36—42.

**24 Pühap.	Jaani päew	Eoe ja
25 Esmasp.	Wiiu	
26 Teisip.	Jeremias	
27 Keftnäd.	7 magaja päew	
28 Neljap.	Jofua	
*29 Reede	Peetri Paawli. päew	
30 Laup.	Paawli mälet. päew	● 10, 41' hom.

1. Juuni tõuseb päike: f. 2, 58 m., läh. alla: f. 9, 5 m.

11.	—	—	2,	57	—	—	9,	9	—
21.	—	—	3,	5	—	—	9,	5	—

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
5. p. p. 3. a. J. p. — Rohkest kala-saagist. Luuk. 5, 1--11.		
1 Pühap.	Theobald	Wihmasadu ja niisked ilmad. 10. 53' homm.
2 Esmasp.	Heina, Maarja p.	
3 Teisip.	Kornelius	
4 Keisnäd.	Ulrik	
5 Kolmap.	Anselm	
6 Reede	Norbertus	
7 Laup.	Demetrius	
6. p. p. 3. a. J. p. — Wariseride õigusest. Mat. 5, 20--26.		
8 Pühap.	Kilian	Kaunis soe.
9 Esmasp.	Annika	Hää ilm. Wilu tuul. 12. 23' õht.
10 Teisip.	7 wennaste päew	
11 Keisnäd.	Gummeline	
12 Kolmap.	Hindrik	
13 Reede	Mareti päew	
14 Laup.	Bonavent	
7. p. p. 3. a. J. p. — 4000 mehe söötumiseft. — Mark. 8, 1--9.		
15 Pühap.	Apostl. lahkum.	Wihmasadu.
16 Esmasp.	Hermina	

17	Teisip.	Alexius	Wihmasadu.
18	Keisnäd.	Rosina	
19	Kelhap.	Haraldus	Selge ilm.
20	Reede	Elias	
21	Laup.	Daniel	☾ 8, 59' homm.

8. p. p. 3. a. J. p. — Wale-prohwetiteft. Mat. 7, 15—23.			
**22	Pühap.	Maria Magd. p.	Keiserina nime p.
23	Esmasp.	Udelheid	
24	Teisip.	Christina	Selge ja soe.
25	Keisnäd.	Jakobi päew	
26	Kelhap.	Anna	Küristab.
**27	Reede	Martha Keiserina sünd. p.	
28	Laup.	Pantalon	Tähe tuul.

9. p. p. 3. a. J. p. — ülekohtusest majapidajast. Luul. 16, 1—9.			
29	Pühap.	Olewi päew	☾ 3, 56' homm.
30	Esmasp.	Rosalie	Udune
31	Teisip.	Christfried	ja soe.

1.	Juulil tõuseb päike:	k. 3, 18 m., läh. alla:	k. 8, 55 m.
11.	— — — — —	2, 36 — — — —	8, 39 —
21.	— — — — —	3, 56 — — — —	8, 2 —

Wilja kogub lõikaja,
Mis on kasun'd saajuta:
Ilmaist ärabõikaja
Veitku sinust wilja sa.

Nädalad ja nädala päevad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutimised.
1 Keisnäd.	Petri wang. ol.	Kuiwad
2 Neljap.	Hannibal	
3 Reede	August	ilmad.
4 Laup.	Dominicus	

10. p. p. 3. a. J. p. — Jerusalemma ärarikimisest. Luuk. 19, 41—48.

5 Pühap.	Dswald	9, 57' õhtu.
*6 Esmasp.	Krist. äraselet. p.	
7 Teisip.	Tõnu	Wihmasadu.
8 Keisnäd.	Gottlieb	
9 Neljap.	Romanus	Heitlik.
10 Reede	Lauritsa p.	
11 Laup.	Olga	Wilu tuul.

11. p. p. 3. a. J. p. — Wariserist ja tõlnerist. Luuk. 18, 9—14.

12 Pühap.	Klara	4, 59' õht.
13 Esmasp.	Made	
14 Teisip.	Eusebius	Sojad ja
*15 Keisnäd.	Rukk. Maar. p.	
16 Neljap.	Tisak	kuiwad ilmad.

17 Reede	Henning	
18 Laup.	Helena	Tuuline.

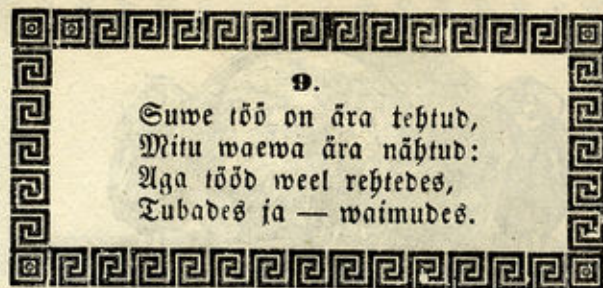
12. p. p. 3. a. J. p. — Kurdist ja keeletumast. Mark. 7, 31—37.

19 Pühap.	Seebald	8, 45' õhtu.
20 Esmasp.	Bernhart	
21 Teisip.	Rut	Pilwine.
22 Keisnäd.	Wilibert	
23 Neljap.	Safarias	Wihmasadu.
24 Reede	Pärtli päew	
25 Laup.	Ludwig	Tähe tuul.

13. p. p. 3. a. J. p. — Preester ja Saamaria-meest. Luuk. 10, 23—37.

**26 Pühap.	Natalie Keisri h. kroon. p.	9, 51' õhtu.
27 Esmasp.	Sephart	
28 Teisip.	Augustine	
*29 Keisnäd.	Saani pea mah. p.	Ilusad
**30 Neljap.	Aleksander Keisri h. n. p.	
31 Reede	Rebekka	ilmad.

1. Augustil tõuseb päike: k. 4, 20 m. läh. alla: k. 7, 51 m.
11. — — — — — 4, 42 — — — — — 7, 25 —
21. — — — — — 5, 4 — — — — — 6, 57

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
------------------------------	--------	---------------------------

1 Laup.	Skidius	Selge.
---------	---------	--------

14. p. p. 3. a. J. p. — Kümnest pidalitöbifest. Euk. 17. 11—19.

2 Pühap.	Elisa	Pilwine.
3 Esmasp.	Bertha	
4 Teisip.	Meus	● 7, 44' homm.
5 Keisnäd.	Rathanael	
6 Reijap.	Magnus	Wihmasadu.
7 Reede	Regina	
*8 Laup.	Maria sündim. p.	Selge.

15. p. p. 3. a. J. p. — Mammonast. Mat. 6, 24—34.

9 Pühap.	Bruno	Kange tuul.
10 Esmasp.	Albertine	● 11, 6' õht.
11 Teisip.	Kerard	Süg. h. f. 12 hom.
12 Keisnäd.	Cyrus	
13 Reijap.	Amatus	Pilwine.
*14 Reede	Risti ülend. p.	
15 Laup.	Nikodemus	Wihmasadu.

16. p. p. 3. a. J. p. — Raini-linna furnust. Euk. 7, 11—17.

16 Pühap.	Piina	Selge ilm.
17 Esmasp.	Lambertus	
18 Teisip.	Tõnts	● 11, 4' homm.
19 Keisnäd.	Tints	(3. Kwatember.)
20 Reijap.	Jaana	
21 Reede	Mattheuse päew	Wilu tuul.
22 Laup.	Moris	

17. p. p. 3. a. J. p. — Wee-töbifest. Euk. 14, 1—11.

23 Pühap.	Hosea	
24 Esmasp.	Joann. saamise p.	Pilwised ilmad.
25 Teisip.	Kleophas	
*26 Keisnäd.	Joann. õpet. p.	● 3, 30' õht.
27 Reijap.	Adolf	Wilu wihm.
28 Reede	Wenzeslaus	
*29 Laup	Mihkli päew	Tuuline.

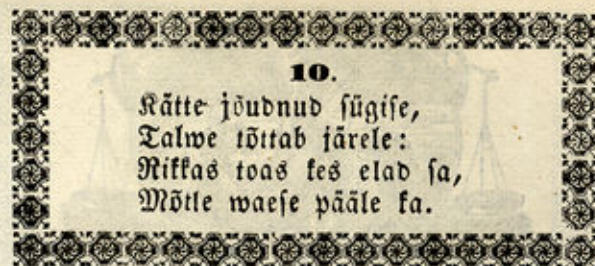
18. p. p. 3. a. J. p. — Suuremast käsust. Mat. 22, 34—46.

30 Pühap.	Hieronimus	Selge ilm.
-----------	------------	------------

1. Septembril touseb päike: k. 5, 27 m., läh. alla: k. 6, 27 m.

11. — — — — 5, 49 — — — — 5, 58 —

21. — — — — 6, 12 — — — — 5, 28 —

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
1 Esmasp.	Maarja k. ja eesp.	Tuulne.
2 Teisp.	Wolrat	
3 Kestnäd.	Simson	☉ 4, 56' õht.
4 Neljap.	Prants	Wäga heitlik.
5 Reede	Umalie	
6 Laup.	Siiraf	Wihmasadu.

19. p. p. 3. a. J. p. — Alwatud intimesest. Mat. 9, 1—8.		
*7 Pühap.	Lõikuse Püha.	Külmad ööd.
8 Esmasp.	Samuel	
9 Teisp.	Jaaf	Pilwised
10 Kestnäd.	Urwid, Mai	☉ 8, 5' homm.
11 Neljap.	Burghard	
12 Reede	Walfried	ja wilud ilmad.
13 Laup.	Angelus	

20. p. p. 3. a. J. p. — Pulma riidest. Mat. 22, 1—14.		
15 Pühap.	Kai	Tahe tuul.
14 Esmasp.	Hedwig	
16 Teisp.	Thetla	Räntsakas.

17 Kestnäd.	Florentin	Segane.
18 Neljap.	Luukase päew	☉ 3, 56' homm.
19 Reede	Lucius	
20 Laup.	Felixian	Räntsakas.

21. p. p. 3. a. J. p. — Kuninga-mee pojast. Joann. 4, 47—54.		
*21 Pühap.	Lutheruse õige usu üleswõtm. püha.	Selge ilm.
22 Esmasp.	Kaasani p. Maarja p.	
23 Teisp.	Severin	Külmetab.
24 Kestnäd.	Hortensia	
25 Neljap.	Chrispin	Lumesadu.
26 Reede	Umandus	☉ 7, 42' homm.
27 Laup.	Capitolin	

22. p. p. 3. a. J. p. — Kawalast sulasest. Mat. 18, 23—35.		
28 Pühap.	Siimon Juudas	
29 Esmasp.	Hels	Ranger tuuled.
30 Teisp.	Abfalon	
31 Kestnäd.	Wolfgang	Luisfab.

1. Oktobril tõiseb päike: k. 6, 34 m. läh. alla: k. 5, 1 m.
 11. — — — 6, 57 — — — 4, 33 —
 21. — — — 7, 21 — — —

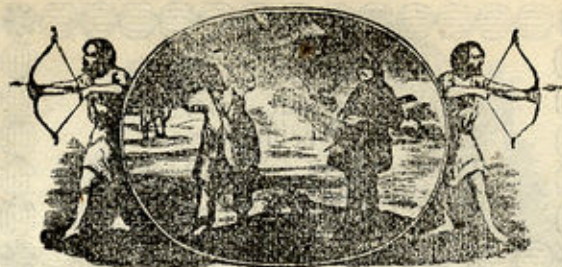
11.

Toas tublid seinad kat'wad,
 Wäljas riided külma eest:
 Tee et kaunid mõtted mat'wad
 Südant ära paha eest.

Nädalad ja nädala päewad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
1 Neljap.	Pühade päew	Jõgi külmetab
2 Reede	Hingede päew	☉ 2, 25' õht.
3 Laup.	Thileman	finni.
23. p. p. 3. a. J. p. — Kohtu rahast. Mat. 22, 15—22.		
4 Pühap.	Otto	Wäga heitlik.
5 Esmasp.	Lotta	
6 Teisip.	Leonhard	Lumesadu.
7 Keisnäd.	Enno	
8 Neljap.	Alexandra	☾ 8, 42' õht.
9 Reede	Theodor	
10 Laup.	Martin Luther	Selge.

24. p. p. Kolmain. p. Päämehe tütar n. weritõb. naene. Mat. 9, 18—26

11 Pühap.	Martin piiskop	
12 Esmasp.	Joona	Külmad udused
*13 Teisip.	Eugen	
14 Keisnäd.	Widrik, Ap. Philip.	ilmad.
15 Neljap.	Trooni pärija sünd. p.	
	Leopold	

16 Reede	Ottomar	☉ 10, 44' õht.
17 Laup.	Hugo	Külm ilm.

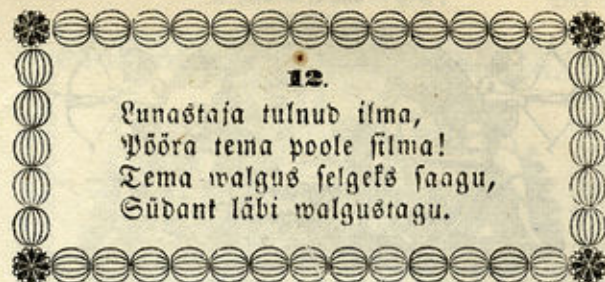
25. p. p. 3. a. J. p. Jerusalemma ärarikumiseft. Mat. 24, 15—28.

18 Pühap.	Esra	
19 Esmasp.	Elisabet	Riisked
20 Teisip.	Konrad	
21 Keisnäd.	Maria ohw. p.	ja külmad ilmad.
22 Neljap.	Alfonfus	
23 Reede	Clemens	Lumesadu.
24 Laup.	Josias	☾ 9, 30' õht.

26. p. p. 3. a. J. p. Wiimne kohtupäiw. Mat. 25, 31—46.

*25 Pühap.	Sunnute püha	Kadrina p.
26 Esmasp.	Konrad	
27 Teisip.	Paabo	Külmetab.
28 Keisnäd.	Günther	
29 Neljap.	Ewart	Selge.
30 Reede	Andrese päew	

1. Novembril tõuseb päike: l. 7, 47 m., läh. alla: l. 3, 43 m.	
11. — — — — 8, 10 — — — — 3, 24 —	
21. — — — — 8, 29 — — — — 3, 12 —	

Nädalad ja nädala päevad.	Nimed.	Kuu ja ilma muutmised.
1 Laup.	Uhrend	☉ 12, 51' homm.
1. Kristuse tulem. p. — Kristuse sisseõitmisest. Mat. 21, 1—9.		
2 Pühap.	Kärsna	Külm tuul.
3 Esmasp.	Kola	Segane.
4 Teisip.	Barba	
5 Keisnäd.	Sabina	Heitlikud ilmad.
*6 Neljap.	Rigula p.	
7 Reede	Antonia	☾ 1, 3' õhtu.
8 Laup.	Maria saam. p.	
2. Kr. tulem. p. — Viimse päeva tähtsust. Luuk. 21, 25—36.		
9 Pühap.	Juhkum	Luiskab.
10 Esmasp.	Judit	Talw h. f. 6, homm.
11 Teisip.	Woldemar	Parajad talwised
12 Keisnäd.	Tiili	
13 Neljap.	Lucia	
14 Reede	Nikasiu	
15 Laup.	Johanna	

3. Kristuse tulem. p. — Joannes wangi-tornis. Mat. 11, 2—10.
16 Pühap. | Albina ☉ 6, 3' õhtu.

17 Esmasp.	Hinno	Räntsakas.
18 Teisip.	Christoph	(4. Kwatember.)
19 Keisnäd.	Lot	
20 Neljap.	Abraham	Läheb külmemaiks.
21 Reede	Tooma päew	
22 Laup.	Beata	
4. Kristuse tulem. p. — Joannese tunnistus. Joann. 1, 19—28.		
23 Pühap.	Lohwer	Lumesadu.
24 Esmasp.	Adam, Gewa	☉ 8, 35' homm.
**25 Teisip.	1. Jõulu p.	Luiskab ja külm.
**26 Keisnäd.	2. Jõulu p.	
*27 Neljap.	Gwang. Joann.	
28 Reede	Süüta laste päew	
29 Laup.	Noa	

Pühap. p. Jõulu p. — Kristuse sündimine. Luuk. 2, 1—14.
30 Pühap. | David | Selge.
31 Esmasp. | Sylvester | ☉ 12' 27 homm.

1. Dezembri tõeise päike: k. 8, 46 m., läh. alla: k. 3, 3 m.
11. — — — — — 8, 53 — — — — — 3, 7 —
31. — — — — — 8, 53 — — — — — 18 —

Kroonupühad,

leida kiriku seaduse järel Maa, kirikutes tulewad pühitseb

- 1) Künla-kuu 19. päeval. Keisri Majesteti ja kõige Bene-
riigi Valits. Aleksander Nikolajewitschi trooni pär. p.
- 2) Künla-kuu 26. päeval. Suurwürsti ja Troonipärija
Aleksander Aleksandrowitschi sündimise päew.
- 3) Jüri-kuu 17. päeval. Keisri Majesteti ja kõige Bene-
riigi Valits. Aleksandri Nikolajewitschi sünd. p.
- 4) Heina-kuu 22. päeval. Meie Keiserina Maria Alek-
sandrowna nime päew.
- 5) Heina-kuu 27. päeval. Meie Keiserina Maria Alek-
sandrowna sündimise päew.
- 6) Peikuse-kuu 26. päeval. Meie Keisri Aleksander
Nikolajewitschi kroonimise päew.
- 7) Peikuse-kuu 30. päeval. Meie Kõrge Keisri Aleksandri
Nikolajewitschi nime päew.
- 8) Peikuse-kuu 30. päeval. Suurwürsti ja Troonipärija
Aleksander Aleksandrowitschi nime päew.

Meie suure Wene-Keisri suguwõsa.

Aleksander II. Nikolajewitsch, kõige Wene riigi ülem-
walits. ja Keiser, ka Pöhla maa Kuningas, on sündinud
17. Aprillil 1818, saab 60 aastat wanaks.

Maria Aleksandrowna, Keiserina, Hesseni Suur-
hertsogi tütar, sünd. 27. Jul. 1824, saab 54 aast. wan.
Nende lapsed:

1. Aleksander Aleksandrowitsch, Suurwürst ja Wene-
riigi auusjärje pärija, sünd. 26. Febr. 1845. Tema abi-
kaas: Maria Feodorowna, Suurwürstina, Daani
kuninga tütar, sünd. 14. Novembril 1847. — Nende
lapsed: Nikolai Aleksandrowitsch, sünd. 6. Ma-
1868. Georg Aleksandrowitsch, s. 27. April. 1871.
Ksenija Aleksandrowna, sünd. 25. Märzil 1875.
Michael Aleksandrowitsch, sünd. 22. Nov. 1878.
2. Wladimir Aleksandr., Suurwürst, s. 10. Aprillil 1847.
Tema abikaasa, hertsogina Maria, Suurbertsogi Mek-
lenburg-Schwerini tütar; nende poeg Kirill Aleksan-
drowitsch, Suurwürst sünd. s. 30. Septbr. 1876.

3. Aleksei Aleksandr., Suurwürst, s. 2. Januaril 1850.
4. Maria Aleksandrowna, Suurwürstina, sünd. 5.
Okt. 1853. Paulatatud 11. Jan. 1874 Inglismaa prints
Alfred, hertsog von Edinburgiga.

5. Sergei Aleksandrowitsch, Suurwürst, s. 29. Apr. 1857.
6. Pawel Aleksandrowitsch, Suurw. s. 21. Sept 1860.

Ünna kadund suure Keisri Nikolai I. lapsed:

- a) Konstantin Nikolajewitsch, Suurwürst, sündinud
9. Septembril 1827. Tema abikaasa: Aleksandra
Josefowna, Suurwürstina, Saksen-Altenburgi Hert-
sogi tütar, sündinud 26. Juunil 1830. Nende lapsed:

- 1) Nikolai Konstantinowitsch, Suurwürst, on sün-
dinud 2. Februaril 1850. 2) Olga Konstanti-
nowna, Suurwürstina, sündinud 22. Augusti
1851. Paulatatud 27. Oktobril 1867 Krefa-kuningaga.
- 3) Wera Konstantinowna, Suurwürstina, sünd
sel 4. Februaril 1854. 4) Konstantin Konstan-
tinowitsch, Suurwürst, sünd. sel 10. Augustil 1858.
- 5) Dmitri Konstantinowitsch, Suurwürst, sün-
dinud 1. Juunil 1860. 6) Wjatscheslaw Konstan-
tinowitsch, Suurwürst, sünd. 1. Juulil 1862.

- b) Nikolai Nikolajewitsch, Suurwürst, s. 27. Juul. 1831.
Tema abikaas: Aleksandra Petrowna, Suurwürs-
tina, Holstein-Oldenburgi printsi tütar, sünd. 21. Mail 1838.
Nende lapsed: 1) Nikolai Nikolajewitsch, Suur-
würst, sünd. 6. Novembril 1856. 2) Peter Nikola-
jewitsch, Suurwürst, sündinud 10. Januaril 1864.

- c) Mihail Nikolajewitsch, Suurwürst, sünd. 13. Oktob.
1832. Tema abikaasa: Olga Feodorowna, Suur-
würstina, Ündsa Badeni Suurbertsogi tütar, sünd. 8.
Septembril 1839. — Nende lapsed:

- 1) Nikolai Mihailowitsch, Suurwürst, sündinud
14. Aprillil 1859. 2) Anastasia Mihailowna,
Suurwürstina, sündinud 16. Juuli 1860. 3) Mihail
Mihailowitsch, Suurwürst, on sünd. 4. Oktobr. 1861.
- 4) Georg Mihailowitsch, Suurw., s. 11. Aug. 1863.
- 5) Aleksander Mihailowitsch, s. 1. Aprillil 1866.
- 6) Sergei Mihailowitsch, Suurw., s. 25. Sept. 1869.
- 7) Aleksei Mihailowitsch s. 16. Decbr. 1875.

d) Maria Nikolajewna, Suurwürstina, Hertsfogi Maksimilian Leuchtenbergi lesk, sünd. 6. Augustil 1819. Tema lapsed: 1) Maria Maksimilianowna Romanowska, keiserlik printses, sünd. 4. Okt. 1841. Laulatud 1863 Wadeni printsi Wilhelmiga, sünd. 1829. 2) Nikolai Maksimilianowitsh Romanowski, keiserl. prints, sünd. 23. Juulil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna Romanowska, keis. printses, sünd. 20. Märzil 1845. 4) Eugen Maksimilianowitsh Romanowski, keis. prints, sünd. 27. Jan. 1847. 5) Georg Maksimilianowitsh Romanowski, keiserl. prints, sünd. 17. Febr. 1852.

e) Olga Nikolajewna, Suurwürstina, sündinud 30
 Augustil 1822. Põlatatud Würtembergi kuninga Karl
 Friedrich Aleksandriga, sünd. 22. Febr. 1823.
 Üksa Suurwürsti Mihail Pawlowitschi tütar Kata-
 rina Mihailowna, Suurwürstina, sünd. 16. Aug.
 1827; Mecklenburg-Strelitsi hertsogi Georgi lesk.

Laada=pidamise päewad Liwi= ja Gestimaal.

Nääri, kuul: 7. Riias, 3 p. Tartus, suur saksa laat
3 näd. Wõru, lina laat, 3 p. Orgital, 2 p. —
10. Haapsalus, 2 p. — 17. Koluweres, 2 p. — 21.
Wolmeris, elaja ja hooste laat, 2 p. — 25. Pernus,
lina ja hooste laat, 3 p. Wilsandis, 3 p. Wolmeris, 6 p.
26. Reblastes, lina laat, 2 p. — 27. Rafiweres, 2 p. —
Naplas, 5. Reedel pärast Nääri p.

Rüünla: suul: 2. Baltiškis, 2 p. Balgas ja Willan-
dis, sassa laat, 8 p. Wörul, 1 p. — 4. Tartus,
lina laat, 2 p. — 6. Paides, 2 p. Narwas, 4 p. —
8. Balgas, lina laat, 2 p. — Audru mõisas, reedi
enr. la p. Vihulas, esmaspäew enne Wastla p.
— 12. Kuresaares, sassa laat, 10 p. — 15. Willan-
dis, lina laat, 3 p. Wönnus, lina laat 2 p. Riias,
hooste ja fauba laat, 8 p. — 18. Jõhwis, 2 p. —
— 22. Wörul, sassa laat, 8 p. — 25. Wolmeris, lina

laot, 5 p. — 26. Rvilo kōrīši juures, 2 p. — 27.
Vemsalis, lina laot, 2 p.

Paastu-suul: 10. Wast-Narwas, 3 p. — 12. Peeterburgi kubermangus Duduma kreisis Strägowa luteruse uju kiriku juures. — 15. ja 16. Koffora mõisas, Kallastefülas (Krasnagor) 2 p. — Walgutas, nelja päew enne Suurt neljapäewa. — Keila kiriku juures, esmaspäew pärast 3. pühay. paastus. — Paides esimesel neljapäewal pärast Iibawõtte püha.

3. Jüri-suul: Willandis, 8. päawal pärašt Suurt nelsjap.
— 10. Wöru linnas lojušte ja fauba laaht, 2 p.
19. Alamüstes (Krotusse förtis) lojušte ja fauba laaht.
— 20. Annias, 2 p. — Palmse mõisas (Gestim.) Witna
förtis j., feiknäd., nelsjap. ja reede pärašt Vihamötet. —
25. Wana-Saffenbomi mõisas.

Pehe-kul: 1. Karilatses (Käbriförisis), lojuste ja hooste
laat, 2p. — 9. Rigula laat, Wöbbsus, Kāpina libellonnas.
— Poodi mõisas, päew värost Tawaminemise p.

Jaani-kuul: 11. Wõnnus, 7 p. — 10. Mustvee alewis (Tshornas), 5 p. — 16. Raskweres, 2 p. — 20. Riias, 3 näd. Wõrul, 1 p. Tallinnas, saksa laad, 2 näd. Palmfi mõisas (Cestm.), 3 p. — 22. Willandis, 1 p. — 26. Tarmastu mõisas 1 p. — 27. Walsas. Tallinnas, willa laad, 8 p. — 29. Tartus ja Voodi mõis, 2 p. Heina-kuul: 2. Pernus ja Karsti m., karja laad, 2 p. — 20. Riias, willa laad, 3 p. Pernus, saksa laad, 3 näd. — 26. Wolmeris.

Väikuse suul: 1. Kuresaare, Jamma kihelk., Sere mõisas
 3 p. — 10. Valgas. Lemsi. Mõisaste mõisas. —
 15. Helmes, 2 p. — 24. Kosse ja Rofi mõisas. —
 24. Uue mõis. (Billandim.). Kilingi mõisas. — 28.
 Võru linnas. — 30. Kantsi mõisas.

Nõukisikool: 1. Torki mõisas, Jaama kihelk., Kuresaare. 3 p. — 2. Abja ja Tammiste mõisas, 2 p. — 4. Rõpina 2 p. — 5. Sindis, 2 p. — 6. Taasterberas. — 8. Põlva ja Rõuge kiriku juures. Tartus, 3 p. — 9. Abseli, Rastna, Vurniku mõisas. — 10. Paikula. Oidre mõisas. Paides, 2 p. Wanas Salatsis ja Suures mõisas (Muhum.). — 10. Sõrgaweres, 2 p. — 13. Pesawere m. Nuemõisas (Lõnna-Harjum.), hakkab kol

mandamal teisp. Miskli. — 13. Antsmõisas 2 p. — 14. Haapsalus, 2 p. — 15. Kuresaare ja Võttsamal, 2 p. Koorte ja Salatsi mõisas. — 15. ja 16. Peeterburgi kubermangus Duduwa kreisis Strågowa luteruse usu kiriku juures. — 16. Kirepi m., 2 p. — 18. Audru mõis. — 20. Wändras, 2 p. Narwas, 3 p. — 21. Sännas. Wolmaris. Valdistsis, 2 p. — Palsmi m., Witna kõrtsi j., üks nädal enne Miskli p., 3 p. — 24. Wiljandis, Wõrus ja Vihulas, 2 p. — 25. Purnetu m., 2 p. — 26. Pernus, ja Kuresaare, 2 p. Tallinnas, 3 p. — 29. Tartus, 3 p. Walgas. Ramanurme laat, Wastfeliina kihelkonnas, 2 p. Rakweres. Reblaste mõisas. Miskle ja Keila kiriku juures, 3 p. — Jõelehtmes, nädal pärast Miskli p. — Naplas, 1. reedel pärast Miskli p.

Wiina-kuul: 1. Kuresaare, Hainaste ja Kaarma Suures mõis., 3 p. — 2. Wastse mõis., 2 p. — 4. Kolo-res, 2 p. Pühajärwe m. Nuustaku laat. Jõhwis, 3 p. — 5. Awinurme m., Pohusu külas, kauba, lojuete ja hooste laat, 2 p. Wõõbsus. — 6. Lutsenifis. Tarmastus, 2 p. — 7. Wõrus, lina laat, 3 p. — 9. Lemsis ja Tali wabrikus. — 10. Kõo ja Mooskatse mõisas, 2 p. Kassinurme m., elaja ja lina laat, 2 p. 11. Laatre mõis. 15. Lustiwere ja Wesi mõisas, 2 p. — Drifu mõisa kõrtsi juures, 2 p. — 16. Wõnnus, 2 p. — 18. Mõnieste ja Sindi mõisas. — 19. Kulina mõis. — 20. Wändras, 2 p. — 22. Nissi mõisas. — 28. Wolmaris, 2 p. — 28. Jõgewa mõisas (Vaisholm), 2 p.

Talwe-kuul: 1. Tartus, lina laat, 2 p. — 10. Mustwee külas, 3 p. Wõrus, 2 p. — 10. Paides, lina laat, 2 p. — 15. Bigalas, (Pänem.) lina laat, 2 p. Woltwelbi mõisas. — 20. Walgas, lina laat, 2 p. — 25. Wiljandis ja Wolmeris, lina laat, 2 p.

Jõulu-kuul: 1. Wast-Narwas, 3 p. Alagitiwi mõisas Vabekõrtsi juures. — 5. Põraweres, lina laat. — 6. Wõõbsus. — 10. Wõnnus, lina laat, 2 p. Riias jõulu l. kunni 10. Nääri kuul. — 12. Merjamos. — Pernus, 3. Kristuse tule. p., esmasp. ja teispäew enne Jõulu. — 16. Paides, lina laat, 2 p. — 27. Walgas sassa laat, 10 päewa.

Wäljaotsa Saan ja Sauna Tiiu.

Wäljaotsa Jüri oli rikas mees. Temal oli suur koht päriseks ostetud ja wõlg selle eest pea kõik juba tasa. Oma koha oli ta juba õige warsti, kui kohte müüma hakati, ära ostanud ja oli ta selle pärast õige odawa hinnaga saanud. Kes tema juure läks, see leidis, et siin jõukas oleks igal pool walit-ses. Hooned eliwad wäga korra pärast ehitatud. Glutuba oli rehest eemale isepaika tehtud ja seest ilusaste korradele seatud, pottahjud sees, seinad kirjude paberitega ära löödud, aknad selgest klaasist ette pandud, mitu ruumi sees elamiseks. Karjalau-dad, mis elumajast eemal, oliwad niisama kenaste ehitatud ja majaloome täis, et lust näha. Iga laada aeg wiis Jüri mitu hääd looma müüa, kust mõnigi hää kopis tasku weeres. Hulk wõid ja muud söögikraami, mis wähest Tartu, Tallinna ehk mõnda muude linna saatis, tõi ka oma jagu kasu sisse. Wili wäljal, mis hästi hoolega sai haritud ja hoit-tud, kaswis iga aasta enamaste ilusaste ja lopsakaste. Sai teist süüa ja müüa üsna küllalt.

Kes aga arwab, et Wäljaotsa Jüri esialgu nii jõukas mees oli ehk wanematest wara oli väri-nud, see eksib wäga. Tema oli päris waese sauna-mehe poeg. Isal oli waewalt nii palju, et käest suhu ulatas. Aga kust ta siis nii rikkaks oli saa-nud? küsid sina, lugeja. Kannata, kannata, las ma aga räägin.

Kui Jüri juba jõudis tubliste jalgu järel wida-
da, see on, kui aastat kümme wana oli, pidi ta
wõõra juure minema ise omale leiba teenima, sest
et isa tal ära suri, kes weel teda ja haiglast ema
oli toidnud. Ema pödes weel mõne aja pärast isa
surma, siis pani surm ka tema filmad kinni. Nõnda
sai Jüri wara wäseks lapseks. Kui tark laps,
märkas ta küll, et ta nüüd üksi maailmas peab
läbi katsuma ajada. Nuttes ja wäga kurwa süda-
mega oli ta isa ja ema surmuajale saanud, kuhu
ka mõned tuttawad ühes tuliwad, kes ise ka wäsed
inimesed oliwad, sest kes muud wäse inimese matust
tähele paneb! Jüril oli, nagu oleks kõik teda maha
jätnud, ja nagu ei oleks armu tal enam kuhugilt leida.
Wende ega õdesid tal ei olnud, sugulasi ka mitte.
Wanemad oliwad teda wagal wiisil kaswatanud ja te-
male ikka ütelnud, et kõige parem sõber taewas
on. Selle sõbra poole pööras siis ka Jüri oma
südan ja palus õige hää, lapseliku meelega temalt
abi. Ta lubas ka õige hää, sõnakuulelik ja usin
laps olla, kui aga Jumal teda awitaks.

Niiugustes mõtetes läks wäike Jüri ema ma-
tuselt warsti jälle oma karja juure tagasi, mida ta
hoolega hoidis. Süda oli tal küll kurb sees, aga
oli lapseliku palwe läbi kergemaks saanud. Tema mee-
lest oli, nagu oleks Jumal tema palwet kuulnud,
kes ta täieste nüüd waene laps oli. Jah, ta ei ef-
finud mitte, Jumal oli tema palwed kuulda wõt-
nud. Küll tuli esire tal loomakesel raske elu, oli
ju teiste lüüa ja lükata jäänud, ja keegi ei küsinud
ta järele, kas tal hää ehk paha elu oli.

Ta jäi sellesama peremehe juure mitu aastat
karjaseks ja täitis oma kohust truiSte ja hoolega.
Kõik, mis talle perewanemate poolt üteldi, tegi ta
nurisemata ja sõnakuulelikult ära ja oli alati usin
ja wihk. Sest ei wõinud see siis ka teisiti olla, et
peremees ja perenaene Jürid iseäranis armastama
ja usaldama hakkaswad. Jüri oli ka muidu tark
poiss. Onnis ema oli temale lugemise kätte õpetas-
nud, mis sel ajal wäga aruldane asi oli niisuguse
wäikese poisi juures. Spihimu ajas teda ka karjas
sagedaste raamatuid lugema, mis ta enesele kas tutt-
wate inimeste käest oli lugeda palunud, ehk ise mõne
kogutud kopiku eest ostanud. Nõnda teadis ta mõn-
dagi, mis üle täiemadgi inimesed aru ei osanud anda.
Koolisid sel ajal weel suuremat ei olnud, ja mis oli-
wad, need oliwad muidu lugemise õppimise koolid. Et
tema juba lugeda oskas, selle pärast ei saaderudgi
teda enam kooli.

Oli Jüri wiisteistkümmend aastat wanaks saanud,
siis sai ta karja-ametist lahti ja pidi künnipoisiks hakka-
ma sellesama peremehe juures. Mul ei ole tarwis
meelde tuletada, et ta ka ses põlwes wanal wiisil
usinals ja sõnawõttlikuks jäi. Juba aasta pääle
selle oli tal täie mehe jõud iga tööd niisama teha,
nagu teine meeski. Perewanemad andsid talle
ka hää meelega täie sulase palga, mis talle enesele
õige palju rõõmu tegi. Riided ja söögi sai ta pe-
rewanemate käest, nii et ta palga täieste tagawara
wõis panna, sest et ta pillaja ei olnud. Wahest,
kui ta kiriku juure, liina ehk laadale läks, siis ostis
nesele mõne kasuliku raamatu, see oli kõik, mis eest

ta raha wälja andis, mitte tühjade asjade eest. Kõrtfi ei läinud ta ialgi nagu mitmed teised tegiwad, ehk küll teda teiste poolt sagedaste meelitati ligi tulla.

Nii parajaste ja kassinaste elades oli Jüri mõne aasta pärast mõnegi hää rubla tagawaraks forjanud. Kui ta kaksikümme neli aastat wana oli, siis oli tal juba üle kahesaja rubla raha. Mõnel näitab see ehk wähe olewat, aga meie peame siin meelde tuletama, et sel ajal raha hoopis teises hinnas oli kui nüüd, ja et talupoeg, kel 200 rbl. oli, juba rikka mehe nime all seisis.

Nüüd wõis Jüri ka selle pääle mõelda ise oma jalgade pääle saada. Wäljaotsa koht oli just see: ford pool teo pool rendi pääle saada. Jüri ei mõtelnud ka enam kaua järele, waid awaldas oma siia: maalistele leiwanematele, et ta nüüd ise peremeheks tahab hakata. Peremehel oli tuline kahju, et ta tubli sulane ära minna tahab, aga ta nägi ära, et Jüri aeg oli ka ford oma peremeheks saada. Et ta teda wiisteistkümme aastat tubliste ja truiste oli teeninud, siis oli ta temale nii hästi nõuu kui jõuu poolest abiks uue koha otmise juures.

Kõige suurem kahju Jüri äraminemise üle oli Maril, Jüri siinamaalse peremehe kahekümneaastasel tütre, kellest meie weel ei ole rääkinud. Oli ilus tüdruk, nagu õun. Aga mis kahju siis temal sest oli? küsib ehk mõni. Noh, wõi mina seda nii selgeste tean, aga kahju oli tal ometi. Jüri oli ilus, terve, priske mees, ja niisugused öeldakse ka wähest tütarlaste filmas wäärt olewat ja jüdametesse mõjuwat. Ega mina tea, kas see õige on, wõi ei ole. Jüri kui sulane ei tohtinud muidugi filmi

peretütre poole üles tõsta, aga seda ta märkas küll, et Mari teda sagedaste armastawate filmadega waa: tas ja teda tihti tunda lastis, et ta temast enam lugu pidas kui teistest noortest meestest. Ei tea, kust see tuli, aga see tegi Jürile ütle mata suurt rõõmu, kui ta seda ifka enam ja enam tunda sai. Üks see tegi teda kurwaks, kui ta selle pääle mõtles, et Mari jõuka peremehe tütar oli ja tema waene laps ja sulane. Kui niisugused mõtted teda kurwa: tawad, oli sagedaste Mari lahke filmawaade, mis tema südamel jälle rõõmsaks tegi.

Kui Jüri parajaste uude koha läks, tuli Marile koguni kofilane. Kui Jüri seda kuulis, käis tal nagu surma hirm ihust läbi ja pani ta hinge kiini. Aga oma ütle mata suureks rõõmiks sai ta jälle pea: gi teada, et Mari kofilast mitte ei olnud wasta wõt: nud. See andis jälle lootust ja lahket meelt. Nii pea kui uuel kohal asjad ja talitused wähegi korralt saiwad, ruttas Jüri endisesse perewanemate talusse ta: asi, ja mis nõuuga? Noh, lastkoste nõuuga! Süda põksus tal sees wäga kangeste, ja hirm tuli mehel pääle, sest see wõis ju olla, et Mari kui rikka mehe tütar teda wäest hakkajat wasta ei wõtaks. Seda: sama kartis ta Mari wanemate poolt, kelle karjapois ja pärastene sulane ta oli olnud. Lootust oli tal muidugi oma jagu ifka ka, sest tema leiwanemad oliwad ifka temaga rahul olnud ja teda igas asjas usaldanud, lahked ja armulised tema wasta endid näidanud. Ses lootuses läks ta siina.

Ta leidis Mari kambris üksi olewat. Oma oli karjalauta ja isa põllule läinud. Mari filmad lüi:

wad rõõmsaks, ja puna tõusis palesse, kui Jüri sisse astus. See ei wiitnud ka suuremat aega enam ühtigi, waid pani lihtlabaste kui ka kartlikkude sõnades oma asja temale ette. Mari lahke nägu andis talle julgust. Ja waata imet! Jüri sai Mari omale. Süda õiskas tal sees. Ka wanemate poolest ei olnud Jüri ennast oma lootuses petnud. Kui need kodu tuliwad ja tema neile alandliku sõnaga ette oli pannud, et Mari hää meelega lubanud tema abikaasaks tulla, ei olnud neil selle wasta midagi ütlemist. Nad andsiwad oma õnnistuse, ja asi oli korras. Kes oli nüüd rõõmsam kui Jüri! Ta jäi weel õhtuks sinna, ja rõõmsad kihlused saiwad peetud. Sügise pidiwad pulmad peetud saama.

Jüri läks nüüd jälle kodu ja hakkas oma uue koha kallal tubliste tööd tegema, mis ka kauniste õnnistas. Wiljad läksiwad hästi korda ja terwisega oli lugu ka hää. Rõõmsa südamega ootas ta sügiset. Eks olnud juba nüüdki näha, et palwe, mis ta ema haualt tulles nutuga kõigewägewama ette oli wiinud, kuulmata ei olnud jäänud.

Wiljad oliwad forristatud, sügise käes. Ega siis ka lugu wõinud teisiti olla, kui et Jüri Mariga rõõmsad pulmad tegi. Wanemate õnnistuse all läks noor paar uude kohta elama. Muidugi teada, ei olnud ka nende elu ilma õkasteta, aga siiski õnnistatud. Mari kui jõukate wanemate laps tõi oma jao ka ligi, mis usinuse ja hoolfuse läbi kaswatatud ja suurendatud sai.

Teisel abielu aastal kinkis Mari Jürile ka ühe poja, kelle nimi ristmises Jaan pandi. Seda wõttis Jüri

nõuiks õige hoolega ja hästi kaswatada ja foolitada, sest et ta ise seda suurt kahju tundis, et ta mitte foolis käia ei olnud saanud. Eugema ta küll, nagu teame, oli õppinud ja pärast noore mehe ea sees koguni kirjutamagi, mis talle selle aja kohta suureks auuks tuli arwata, aga kui õpikimuline inimene soovis tema ifka weel enam tarkust saada. Selle pärast muretes ta ka kõik paremad raamatud, mis Eesti keeles saada oliwad enesele ja luges neid hoolega. Ta sai ka neist palju õpetust ja teadis teistega läbi käies nii palju kõnelda ja jutustada, et igaüks tema juttu hääl meelel kuulas.

Nüüd läks üks aasta teise järele ajameresse. Uega mööda oli Wäljaotsa Jüri seks rikkaks meheks saanud, kuida teda jutu hakatusel lugejale oleme tuttwaks teinud.

Wahel ajal oliwad Mari wanemad ka teine teise järele hauda läinud. Jüri ja Mari, kes neid südamest oliwad armastanud, nutsiwad ja leinasiwad neid kaua aega taga. Nad oliwad ka mõlemad arinsad inimesed olnud ja nõnda maailmas elanud, kui hääde inimeste kohus on. See on aga juba palju wäärt, kui inimesest seda wõib ütelda.

Wanematest oli Marile ja Jürile weel hää tütt warandust jäänud pärida, mis muidugi nende jõukat olemist weel kaswatas. Ega see siis ka imeks panna olnud, kui Jüri kohtade müümise hakatuse ka oma päriseks ostis. Aga et tema oma koht üksi natuke wäike oli, siis ostis ta weel kaks wäiksemat kohta, mis just tema kõrwal sanda oliwad

siina juure. Selle pärast mõisin ka jutu alustuses ütelda, et tal nüüd suur koht käes oli.

Dina poega Jaani kasvatas Jüri õige hooliga, sest rohkem lapsi ta enam ei saanud. Kui Jaan alles kuue-aastane oli, õpetas isa teda juba raamatut ja tähti maalima nii palju, kui ta ise seda oli õppinud. Ka karjapoisi elu ja olek ei pidanud Jaanile mitte tundmata jääma. Juba, kui ta kahelja-aastane oli, pidi ta päew päewa kõrwa lambriks käima. Isa tahtmine oli, et ta põllumehe elu põhjani pidi tundma õppima, ja see oli ka õige. Jaan pidi lambriks käima kuni kümnenda eluaastani. Siis saatis Jüri teda külakooli, kus ta kaks talwet käis ja kõik ära õppis, mis sääl õppida oli. Nüüd wiis isa teda ka kihelkonna-kooli, kuhu ta kolmeks aastaks jäi ja ka sääl ilufaste edasi läks. Kui Jaan suwel kodu tuli ja koolivaheaeg oli, pidi ta ka põllutöö juures tihti tubliste abiks olema. Ei jäänud sel wiisil ka künnipoisi, äästa ja trullija amet temale mitte teadmata asjaks. Kui ka mõni teine künnipois nagu pool pilgates ütles: „Noh mis tal nüüd sest koolitusest abi on, peab niisama tööd tegema kui meiegi!“ Mis tema sest hoolis! Nõnda mõis ju üksi rumal inimene kõneleda, kes arwab, et koolitatud mees ilma tööta leiba peab saama ja ikka kerget elu maitsema. Snnetuseks on see arwamine meie rahwa seas õige aialine, nagu oleks koolitatud inimesel häbi põllutööd teha ja nagu peaks igaüks, kes wähe kooliõpetust on saanud, poeselliks ja wõi mina tean mis selliks hakkama. See on walemõte ja peab aega mööda rawa seast kaduma. Põllumehe seisus

on auus seisus ja peab seks peetama. Waatame siin ometi teiste maade pääle, kus sagedaste mehed studeerivad ja siis jälle põllutöö ametisse tagasi tulewad. Ja miks pärast? Selle pärast, et see amet niisama auus on kui iga kirja ja käsitöö. Töö ei teota ial inimest, weel wähem siis põllutöö, mis teiste tööde ja ametite alus ja põhi on. Seda on palju ära tunnud. Rahju, et se äratundmine meie maal alles nii wäike on. Siin tuleb mul Ameerika maa Uhendatud riikide president Abraham Lincolni meelde, kes suure määratu riigi üle walitses ja sel niisama palju wõimust käes oli, nagu mõnel keisril. Tema läks, kui riigi talitused suweajal talle mahi andsiwad, oma mõisa pääle maale, wõttis adra käsipuu kätte ja kündis. Waat' kus oli mees, ütlen mina! Kas ta ei näidanud sellega selgeste üles, kui auus põllumehe töö tema silma ees oli! Kellegil tõeste õpetatud mehel ei tule siin meelde tema üle naerda ehk pilgata. — Pääle selle on ka see walemõte, kui arwatakse, et poe-sellidel ehk hantwärglastel parem palk on. Ei sugugi! Waatame järele: Poesell saab õnne korral kolm ehk nelisada rubla aastas palka, rohkem tuleb arwa ette. Mina olen aga taluperemeeistega küllalt juttu ajanud, kes mulle ütlesiwad, et nad oma kohast wiis, kuus, seitse, kahelja, üheksa-sada, tuhat ja weel enamgi rubla aastas sisse wõtawad. See on foguni teine asi. Kas mina tahan sellega kaupmeeste, hantwärgide ehk muude seisust laimata? Ei sugugi mitte. Mina tean õige hästi, et igas seisuses auusaid mehi on. Aga mina tahaksin üksi näidata, et põllumehe

seisus niisama auus on, kui iga teine seisus, ja et põllumees igas kohas niisama mees on kui teine, kui ta aga oma seisuse tarwis tubliste on õppinud ja oma ametit hoolega ja truusega peab. On põllumees jääsamas koolis käinud, kus kaupmees ehk mõne muu seisuse mees, siis peetakse temast kaa niisama palju lugu.

Kui mõtleja mees, oli Wäljaotsa Jüri seda, mis siin praegu olen ütelnud, läbi mõelnud ja sest aru saanud. Selle pärast soovis ta, et tema poeg tublik põllumeheks hakkaks. Ta tahtis teda aga koolitatud põllumeheks teha. Et Jaan kihelkonna koolis juba Saksa keelt oma jagu oli õppinud, wiis isa teda weel linna kreiskooli, mis ta ka kolme aastaga läbi tegi. Seda wiisi olli ta kahelateistkümmend aastat wanaks saanud, ja tuli oma isa juure kodu, kus ta maja töös ja talituses igal pool isale abiks ja nõuaks oli. Jaan oli waimu poolest oma isa poeg ja tundis isa sõnu tõe olewat, kui see talle ette harutas, et põllumehe seisuses tema kõige kindlamat leiba wõib leida. Selle pärast ei olnud tal midagi selle wasta ütlemist, kui isa soovis, et ta tema koha parandajaks peaks jääma. Terasemelega oli Jaan ka ise linna elu tähele pannud ja ära tunnud, et ta parem ühtigi ei ole kui maal, waid mitmest tüfist, nimelt elukombete poolest, weel halwem. Ta jäi hää meelega isa juure ja ei häbenenud ialgi kät tööle panna, kus seda maja oli.

Wäljaotsa Jüri maa vääs elasiwad ka mitu saunameest. Neile andis ta igaühele tüfise põldu kätte, mis nad oma jaoks wõiswad harida ja sest

omale elu ülespidamist saada. Ka selle poolest oli siis Jüri mitmele rendiperemehele ja pärismaapidajale eesmärgiks. Mitmed teewad nõnda, et, kui koha wõtawad, siis kõik waesed wabadikud ehk saunikud minema wihuwad, ehk küll neil sagedaste wõimalik küllalt oleks, neid oma krundi pääl pidada. Just siin on jälle üks asi meie rahwa juures, mis parandada tahab. Eegimese armastust on wäga wähe leida. See, kes jõukama järje pääle on saanud, ei hooli enam waesemast midagi. Ta wõib kowa südamega päält kuulata, kui waene tema käest põlluserwalest ehk heinamaa-lapikest palub ja selle eest nii ja nii mitu päewa talle töösse tulla lubab, aga ta ei täida mitte tema palwet. Waene wabadik peab filmaweega ja südame-waluga ära minema ja ei tea mitte, kuidas ta eestulewal aastal peab elama, sest et kõik ülespidamise lootus otsas on. Seda wiisi sünnib sagedaste.

Nii ei olnud Jüri mitte. Maa-lapikesed, mis tal enesel just mitte häda pärast tarwis ei olnud, andis ta wabadikkude kätte, et nad ka wõiswad elada. Ta laskis neid selle eest enesele tööpäiwi teha, mis ka temale jälle kasuks oli. Üks käsi peseb teist, ütleb wanasõna; see tähendab siin niisama palju kui: Üks inime aitab teist. See on ju risti-rahwa kohus, et seda wiisi tehtakse. — —

Taga teisel pool wälja otsas wasta metsa elas Jüri krundi pääl saunamees Jaak oma wäikse tütre Tiiga, kes ilus tütarlaps oli ja nagu maasikas ditses. Saunamees Jaak oli enne, kui ta naesemeheks sai, naabrikihelkonna-koolmeistri juures sulat-

seks olnud ja säälsõppimist ja targemaks saamist armastama hakanud. Ta oli koguni sagedaste kihelkonna-koolipoiste käest seda ja teist küsinud ja sel wiisil mõndagi õppinud, mis ehk saunamehest mitte ei oleks wõinud oodata. Ka kaunis kenaste kirjutadagi mõistis Jaak.

Pärast teenistust kihelkonna-koolmeistri juures oli Jaak püüdnud ühte wäikest talukohta rentida, aga see ei läinud korda, sest et üks teine mees ruttu tahetawa koha oli eest ära wõtnud. Jaak jäi sellepärast Wäljaotsa Jüri metsaäärisesse sauna elama. Säälsõttis ta ka naese, kelle nimi Liisu oli. Esite läks neil asi õige kenaste. Jaak ostis enesele hobuse ja lehma. Neid mõlemaid lubas Wäljaotsa Jüri oma tarjamaa pääl lasta käia.

Kahe aasta pärast sündis Jaagul ja Liisul nimetatud tütar Tiin, keda Liisu hoolega kaswatas. Liisu oli oma koha õige tubli ja tõelik naesterahwas. Jaak elas temaga õige õnnelises abielus. Mõlemad oliwad usinad töökad inimesed, selle pärast neil just leiwa puudust ei olnud, ehk küll üle ka midagi ei jäänud. Ulatas aga parajaste käest suhu. Aga kui Tiin just kümne-aastasels sai, jäi Jaagu Liisu ätitselt raskestes haigeks. See oli suur häda Jaagule, kelle majapidamine pöetamist kaua ei jõudnud ära kannatada. Liisu pödes mõne nädali, haigus läks ühte puhku raskemaks, wiimaks tuli surm ja pani filmad kiinni.

See oli suur hoop waelele Jaagule. Ta oli oma naist wäga armastanud. Nüüd pidi ta üksi oma tütre kaswatamist edasi ajama. Ta teadis küll,

et see temale kui meesterahwale mitte kerge ei saa olemas. Pidi siiski Sumala abiga katsutud saama.

Kaks aastat pärast oma naese surma pidas Jaak tütar Tiin weel oma juures ja laskis teda külakoolis käia. Siis läks ta endise peremehe, naabri-kihelkonna-koolmeistri juure, ja palus tema käest nõu, kuda ta oma tütrele weel enam õpetust wõiks anda lasta. Säälsõ kihelkonna-koolis oli tütarlastele isekool seatud. Rahke kihelkonna-koolmeister andis filmapilt nõu, et Tiin tema juure tütarlaste kooli tuleks. Suure rõõmuga saatis muidugi Jaak tütre siina, kes selle läbi paremine koolitatud sai. Koolis õppis Tiin ilusaste lugema, kirjutama, maid tundma, reh-kendama ja muud, mis tütarlapsel kui perenaesel ja tulewasel lastekaswatajal tarwis on. Ka näputööd ehk õmblust õpetati tütarlastele säälsõ koolis, nagu seda naesterahwas peab mõistma.

Siina kooli jäi nüüd Tiin neljaks aastaks. Suwel kooliwahe ajal oli ta kihelkonna-koolmeistri emandale majataituses abiks ja sai selle eest prii kooli-õpetuse ja söögi. Sel wiisil wõis ta koolist täieste läbi käia. Ka Saksa keelt oli ta säälsõ oma jagu õppinud, ehk küll pääõpetus Eesti keeli anti. Ta nõis ise rääkida ja ka aru saada, kui teised rääkiswad ehk kui ise luges. Oliwad need neli aastat mõõdas, siis oleks Tiin küll omale sündsat kohta leidnud. Aga isa Jaak hakkas pöema, selle pärast pidi ta kodu minema ja isale abiks olemas, mis ta ka hää meelega tegi pärast seda, kui ta ka leeris ära oli käinud.

See oli just Jaani päewa ajal, kui Tiinu kodu oma isa juure tuli, ja nimelt selsamal aastal, kui Wäljaotsa peremehe poeg Jaan ka kodu tuli ise juure, kui ta freiskooli oli läbi teinud.

Ühel ilusal suwifel päewal läks Jaan kodust wäljale wiljasid waatama. Selle jalutuse käigu pääl tuli ta ka Jaagu sauna juure. Tiinu oli parajaste sauna õue pääl riidid pesemas. Teda nähes jäi Jaan õue aja ääre seisma ja teretas:

"Tere ja jõudu ka!"

"Jõudu tarwis!" kostis tütarlaps lahkestest wastas.

"Olete Teie aga waheajal üsna juureks kaswanud, Tiinu," alustas Jaan selle pääle juttu. "Mina nägin Teid wiimast korda kuue aasta eest, kui ma kihelkonna-kooli läksin, aga siis olite alles wäike tüdrukute."

"Jah, eks inimesed kaswa ifka suuremaks," wastas Tiinu. "Teie olite sel ajal ka alles wäike pois, ja nüüd olete täieks sirgeks nooreks meheks saanud."

"Sel ajal," wöttis Jaan sõna, "saime lapse põlwele sagedaste üks teisega kofku, aga pärast ei saanud me enam üks teist näha. Mina läksin oma kihelkonna-kooli ja pärast freiskooli, ei saanud enam kofku. Nagu kuulsin, olite Teie ka esite külakoolis, pärast naabri-kihelkonna-koolis käinud, aga ifka jutust, et sel ajal kodus olin, kui Teid ei olnud. Kas mäletate ka, kui mõndagi korda lapse põlwele ühes koos mängisime?"

"Miks ei mäleta," ütles Tiinu. "See oli armas aeg küll, aga nüüd on ta möödas, ei tule enam tagasi. Lapse põlwele on ifka hää elu, ei ole muret ja

kurwastust. Nüüd isa mul pödur, peab tihti sängis olema. Ei tea ühti, kuda asi ja elu wiimaks läheb."

"Eks see wõi ifka raske küll olla," ütles Jaan osa wöttes. "Kas jääte kauemaks ajaks oma isa juure?"

"Esite pean küll oma isa talitama jääma, kuni ta paremaks saab," wastas Tiinu. "Pärast saab näha, kus kotta ja leiba saan."

"See teeb mulle suurt rõõmu," ütles Jaan soojalt ja südamelikult, "et Teie esite siia jääte."

"Mis suuremat rõõmu see Teile wõib teha!" lisas Tiinu juure ja lõi ise palest punaseks.

"Eks see ifka rõõmu tee," wastas Jaan, "kui lapse ea sõpru jälle näeb ja nende ligidal elab, päälegi, kui nad nägusateks ja jumeateks neiudeks on sirgunud."

"Teie wist tahate mind waesi saunamehe tüdart pilgata," ütles Tiinu, ja paled lõiwad tal weel enam punetama.

"Ei taha mina kedagi pilgata, Teid weel kõige wähem, kostis Jaan õige südamest. "Ma palun seda, mis ütlesin, mitte pahaks panna. Ma ei tahtnud Teid mitte pahandada. Ma palun ka enesele luba wahest Teid ja Teie isa waatama tulla. Kas lubate seda, wõi ehk panete pahaks, kui ma tulen?"

"Meie elame ju Teie maa pääl, kuda wõime seda siis pahaks pañna!" ütles Tiinu pool häbenedes ja tasase häälega.

"See on hää," lõpetas Jaan juttu. "Loodan, et sagedaste jälle, nagu enne, üks teist näha saame. Jääme siis korraks Jumalaga!"

"Jumalaga!" ütles Tiinu lahke häälega.

Jaan tegi mineku, aga pööras mitu korda silmad tagasi, ja iseäraline lahke naeratus mängis suu ümber. Ka Tiiu silmades nähti imelist sära, kui Jaan Jumalaga jättis ja kui ta tagasi waatas. Noore tütarlapse film oli Jaani südamesse õige tubliste mõjunud, sest wõis küll aru saada.

Sauna Jaagu haiglemine kestis ligi kaks aastat. Tiiu pidi muidugi tema juure jääma. Pääle selle oli ka hobuse-looma ja lehma-mullika eest hoolt kanda. Et Jaan selle aja sees sagedaste Sauna Jaagu juure tuli, on ferge arvata.

Kui wana Jaak wahest terwemaks sai, siis kutsuti ka Tiiu sagedaste peretoa juure perenaesele abiks, seni kaua kui isa Jaak oma maalapi eest päiwi tegi. Et Jaan Tiiu tulemist iga kord suure rõõmuga tereatas, ei ole mul tarwis meelde tuletadagi. Jaani Tiiu nägudes nähti tihti seda imelikku puna, kui mõlemate filmad kogemata wastastikku juhtusiwad. Nad oliwad siiski osawad küllalt seda teiste silma eest warjule hoidma. Keegi ei olnud siia ajani jõudnud aru saada, et mõlemate noorte inimeste südames armastus teine teise wasta oli leekima hakanud, ehk küll nad palju üks teise wasta südame asjast ei olnud rääkinud.

Sauna Jaak sai aega mööda jälle terwise poolest tugevamaks. Nüüd pidi ka Tiiu selle pääle mõtlema hakkama, kuida ise omale leiba teenida, sest ega ta alatiks isa juure wõinud jääda. Wäljaotsa perenaesele Marile oli Tiiu nii meele järele olnud, et tal juba ammuagi mõttes see nõu liikus teda enesele majatalitusesse abiks wõtta. Üks kord läks

ta sauna juure ja pani oma nõuu Tiiule ette. See oli sellega ka rahul, sest et ta muud kohta weel ei olnud enesele kuulata saanud. Pääle selle wõis ka see mõte talle südames rõõmu teha, et ta sääl Jaani ikka näha sai, sest siina ei wõinud nüüd parata, kui ta teda oma teiseks pooleks ei teeks. Mis sest wiga, armastus ei küsi esite mitte tulewa aja järele ja mis üleüldse edaspidi saab. Ta tahab aga kord selle ligi olla, keda ta on armastama hakanud. Just nii oli lugu Tiiuga. Tema teadis wäga hästi, et ta waesesaunamehe tütar oli, ja ei teinud mingi suguseid lootusi oma filma ette. Waeste saunikute lapsed on sagedaste nagu risukesed teiste filmade ees. Wahe nende ja perelaste wahel on wahest ütlemata suur, nii et keegi säält üle ei saa.

Roh hää küll! Tiiu läks Wäljaotsa perenaesele abiks. Isal Jaagul oli ka hää meel, et tütar nii lähidale koha sai. Seda wiisi wõis ta teda sauna juures tihti waatamas käia, kus ta muidugi nüüd üksipäini pidi elama. Lehma talitus sai talle rängaks, selle pärast müüs ta lehma ära ja jättis hobuse üksi järele, sest et sellega wõis oma maatükikesse ära harida, peres tööl käia ja sõitused ette wõtta, kust mõne kopiku teenis.

Kaks aastat jäi Tiiu Wäljaotsa peresse. Sääl oli tal tegemist küllalt, sest et suur koht ka tubli talitust nõudis. Perenaese Mari silmas tegi ta enast oma truuse ja usinuse läbi selle aja sees nii armsaks, et paremat ei wõinud ollagi. Ka peremees pidas temast waliugi lugu, aga nagu see sagedaste sünnib, et peremehed oma wabadikkudest ja päälegi

nende lastest suuremat tähele ei pane, nõnda oli see siis ka siin. Ja kui inimese käsi väga hästi käib ja raha küllalt taskus on, siis tõuseb ka ikka oma jagu uhkust südamesse, seda uhkust, mis waesemate inimeste, iseäranis kõige ligemal elawate, pääle natuke kõrgelt maha waatab. Sest see siis ka tuli, et Jüri, et ta küll Tiidud kui truud teenijat auus pidas, muidu siiski teda suurt tähele ei pannud.

Hoopis teine lugu oli muidugi teada Jaaniga. Selle süda õiskas rõõmu pärast, kui Tiidud majasse tuli. Müüd oli ta ometi ühte puhku tema ligi ja mõis teda iga päew näha ja temaga rääkida. Siin ja seal, kus nad mõlemad nelja silma all olivad, langes ka mõnigi magusam sõna Jaani poolt, mis Tiidud paled punaseks pani, ega see teistki mõinud olla.

Ehk küll niisugused pilgud, nagu praegu nime tatud, peaaegu üksi kõikide teiste selja taga sündisid, wad, nii et sest keegi aru ei saanud, märkas weraene Mari wiimaks ära, mis tuuled Jaani ja Tiidud wahel puhusid, aga tema ei pannud seda kogu niimeks ega pahaks. Naesterahwal peab, nõnda ütlesid inimesed, niisuguste asjade tarwis väga peenike arusaamine olema. Temal oli selle üle weel päälegi rõõmus meel, sest paremat minijat, kui Tiidud oli, ei mõinud tema enesele soovida. Ta oli mõistlik ja hää südamega naesterahwas, kel meeldegi ei tulnud selle pääle mõelda, et Tiidud waese rahwalaaps oli. Ta ei tahtnud ju muud kui oma poja õane. Jüri mõtted olivad selle poolest küll hoopis teisid. Ta oli oma naesega juba mõndagi forda rääkinud, et Jaanil juba aeg olks poisimehe põlwele

selga pöördä, aga kumbgi abikaas ei ütelnud, feda Jaan nende aru järele enesele peaks walitsema.

Müüd oli Jüri üks tutaw jõukas pärisloha omanik mõni werst Wäljaotsalt eemal. Sel oli teiste laste hulgas ka üks täis kasunud tütar, õige fena jumelas tütarlaps, ka südame poolest mitte sant inimene. Jüri oli seda näinud ja tundma õppinud ja mõtles oma südames, et ta talle väga hästi minijaks meele järele oleks. Ta oli ka mitu ford Jaaniga saäl jootude pääl käinud ja arwanud, et ehk noored inimesed teine teist näewad. Aga Jaan jäi nagu ta oli, ei näinud peretütret ilu nagu tähelegi panemat. Ega see ka imeks olnud panna, sest süda oli juba teises kohas wangi mõetud.

Waheajal oli Jaan kaksikümneks ja Tiidud kaksikümne aastat wanaks saanud. Mõlemad üsna parajas wanaduses. Nagu öeldud, ei olnud nende wahel ammugi peigmehe ja pruudi olek. Jaani süda aga nõudis juba õige wägewa häälega, et ta Tiidule selgeste asja awaldaks. Ta ootas jels parajat aega.

Heina-aeg tuli kätte. Kõik sulased ja tüdruku läksid kodust ära heinamaale, mis wersta kolm eemal seisis. Peremees ise ei mõinud minna, sest et ta jalg haige oli. Üks wistrik oli saäre tera pääle üles lõhnud, ikka suuremaks läinud ja wiimaks kõik jala paistetama ajanud, nõnda et ta ei muul wiisil kui fargu najal suure waewaga astuda mõis. Peremees ja Tiidud olivad kodu jäänud maja asju talitama.

Ühel päewal, kui ilus ilm wäljas oli, waeweldas peremees fargu najal toast wälja aeda, kus ta

pingi pääle maha istus ja ühte raamatut lugema hakkas. Perenaene oli rehe juure läinud sääl midagi forrale seadma, ja Tiiu talitas toas.

Just sel ajal tuli Jaan, kes ka heinamaale oli läinud, säält kodu uut wikatit tooma, sest wana oli katki läinud. Ta astus tuppa ja leidis Tiiu üksi päini sääl olemast. Seda parajat tundi ei tabtnud ta mööda lasta minna. Ta tegi warsti Tiiuga juttu.

„Noh, Tiiu, kas igaw on ka?“ küsis ta lahke häälega, nagu sõna otsides.

„Kuda nii!“ wastas Tiiu, „eks töö aja igawuse ära. Ei ole wiga.“

„Aga minul on igaw heinamaal, ehk küll töö puudust sääl ei ole,“ ütles Jaan iseäralisel wiisil filmadega pilgutades.

„Miks pärast nõnda?“ küsis Tiiu jälle mitte aru saades.

„Teid ei ole sääl, sellepärast see on,“ wastas Jaan südamelikult.

„Ärge tehke nalja! Kuda mina teie aega paremine wõin wiita ehk lõbusaks teha!“ wastas Tiiu ja lõi palest punaseks, nagu see sagedaste eñnegi oli juhtunud. Aga niisugune palepuna on, mis tütarlast armsaks teeb ja puhta südame märk on.

„Jah muidugi olete Teie see, kes mu aega kõige lõbusamalt mööda saadab,“ wastas Jaan waimustatud kõnega. „Teie seltsis üksi on mul armas olla. Seda olen ma ometi ifka, kui mul mahti oli, sel ajal, mil Teie meil olete, üles näidanud. Teil ei wõi teadmata olla, et minu süda Teie wastu armastust täis on. Nüüd tahaksin ja

soowiksin minna kindlaste teada saada, kas Teie süda minu wastu ka nõnda tunneb, kui mul. Wastake mulle!“

Tiiu jäi esite foguni wait, ja nähti teda nagu iseenesega wõitlewat. Wiimaks ütles ta ometigi warisewa ja peaaegu ärda häälega: „Kuda tohib minu süda Teie poole hoida ehk mu film Teie pääle waadata! Mina olen waele saunamehe tütar, ja Teie — rikka peremehe poeg ja hoopis kõrgemine koolitud kui mina. Seda ei tohi mina ialgi teha, sest mis ütleksiwad Teie wanemad, kui asi nende kõrwu wiimaks läheks!“

„Oh ärge rääkige nii palju asjast, mis rääkimise wäärtki ei ole,“ kostis Jaan ellalt. „Armastus ei hooli kehusest ega rohusest. Mina ei ole ialgi selle pääle mõtelnud, ega Teile näidanud, et ma kuidagi wiisi selle pääle waatan. Kas wõite seda ütelda? Ma mõtlen, ei ialgi. Minu wanemad soowiwad, et ma pean omale abikaasa wõtma. Mina olen Teie kohta mõtelnud: See sünnib minu sülesse, see mahub minu majasse. Kas tahate minu omaks saada wõi ei? Laske üksi oma süda rääkida! Koolitusest ei ole midagi lugu. Teie olete hibelkonna-koolist läbi käinud ja nii palju õppinud, kui minu abikaasal tarkust waja on auusal wiisil veret pidada. Ütelge ära, mis Teie süda tunneb minu wastu!“

Pool kartlikult ja häbenedes ütles Tiiu nüüd: „Et Teie minu käest kindlat otjust tahate, siis pean seda küll wist andma. Digust ütelda, on mu süda küll juba ammugi Teie pärast olnud. Kui Teie mu waesust ja madalust ei põlga, siis wõtte mind!“

Suure rõõmuga tõmbas Jaan Tiiu oma kaen-
lasse ja hüüdis: „Jah, Tiiu, siis oled ja minu.
Ükski ei pea mind sinust lahutama. Ma tahan
püüda sinu wasta nõnda olla, kuida auusa mehe
kohus on. Ma tahan katsuda nõnda elada, et sa
ei kahetse mind oma meheks wasta wõtnud olemast.“

Sel filmapilgul astus ema tuppa. Jaan las-
kis ruttu Tiiu kaenlast lahti, aga ema oli juba kõik
ära näinud. Noored inimesed lõiwad mõlemad õige
punaseks, ja ema ütles naljakalt ähwardawa hääle-
ga: „No noh, mis kometit siis Teie siin teete? Eks
sa näe kelmisid!“

Jaan astus see pääle ema ligi, wõttis ta
käest kiini ja ütles: „Praegu on Tiiu minu soowi-
mise pääle minu pruudiks saanud. Urmas ema,
kas sa oled sellega rahul?“

Ema wastas nagu eõnnege: „Wõi nii kangel
asjad juba. Noh, mis siina wõib parata! Kui
noored inimesed ses asjas oma joõni hakkawad aja-
ma, ega siis wastapanemine enam aita. Eks ma
ole ise noor olnud ja tean küll, kuida lugu oli.
Kui keegi oleks tahtnud mind keelata oma Jüriga
paari astumast, ei oleks ma ometi järele jätnud.
Ega teiegagi lugu teistiti wõi olla. Tehke ise, kuida
arwate õige olewat.“

„Waata Tiiu, kas mul ei ole fuldne ema!“
hüüdis Jaan ja wõttis Tiiu ema silma all uueste
kaiisu. „Uga nüüd lähme ka aeda isa juure ja
kuulame, mis tema ütleb.“

Kõik kolm läksiwad nüüd aeda isa juure, kes
pingi pääl istus ja ühte juturaamatut luges. Ta

ani wäga imeks, kui nägi, et poeg ja naene ühes
Tiiuga nii pühalikul kombel tema ette astusiwad.
Jaan wõttis Tiiu käe kõrwa ja ütles siis häälega,
mis südamest tuli:

„Kallis isa, sa oled mõndagi korda minuga
rääkinud, et ma omale abikaasa peaksin wõtma.
Juba aõnnust saadik armastan ma Tiiud ja soowin
teda üksi omale saada. Täna olen seda Tiiule awal-
danud. Ta ütles: jah. Ka ema on sellega wäga
rahul. Kui ka sinul oma poolt midagi selle wasta
ei ole, siis on minu õõin käes. Ütle nüüd kui armas-
taja isa oma mõtted wälja, ja tea, et mul üksi Tiiu
kõrwal wõimalik on õnnelik olla ilmas.“

Isa oli nagu juhm selle teaduse üle. Asi nähti
talle liig äkitselt tulnud olewat. Raske oli tal poja
soowimise wasta paõna, sest et ta küll teadis, kuida
süda niisuguse asja juures tunneb, aga raske oli
tal ka jah ütelda, sest see mõte oli temale wäga
armsaks läinud oma poega sõbra tütreaga paari paõna.
Ta nähti üsna kimbust olewat. Tiiu lõi kahwatuks,
sest et ta nägi isa kabe wabel olewat ja armas, et sest
midagi hääd ei wõi tulla. Wiimaks ütles isa häälega,
millest ei teadnud, kas ta hääd wõi paha tähendas:

„Kulla poeg, see asi on mulle natuke liig järsku
tulnud. Sa oleksid pidanud minuga selle üle ka
eõne natuke rääkima. Niisugused asjad nõuawad
ikka pikemat järelemõtlemist. Ma tahan selle üle
sinuga üksi mõne sõna kõnelda. Ema ja Tiiu wõi-
wad meid üksi jätta.“

Ema ja Tiiu läksiwad tuppa, kus Tiiu täis
hematust ja ärdust ütles: „Peremees ei näita sellega

mitte rahal olemat. Miks on Jaan seda häda ja kimbatusi mulle saatnud! Mina olen waene laps, kel midagi ei ole, see on hõlbus arwata, et lugu teistiti ei ole. Oles Jaan ometi enne isaga rääkinud, siis ei oles mulle ega temale seda südamevalu osaks saanud." Reid sõnu üteldes hakkas ta ärdaste nutma.

Perenaene wõttis Tiiu kaenlasse ja ütles lahke häälega trööstides: „Mine ikka Tiiu, miks sa ilma asjata nutad! Ega peremees ometi weel „ei“ pole ütelnud. Pääle selle olen mina selle poolt ja arwan, et ma paremat minijat enesele ei wõi saadagi kui sind. Ura karda, ei ole wiga ühtegi. Külapi saab kõik weel hästi minema."

Seda wiisi rääkiswad nad weel mõndagi.

Kui Jüri pojaga ojas üksi oli, ütles ta temale: „Poeg, see ei olnud mitte hää, et sa ilma minule ütle mata koha Tiiu oma pruudi nime alla tõstsid. Sa olesid pidanud seda enne mulle teada andma, et ka mina kui isa sulle olesin midagi nõu annud."

„Uga, armas isa," wastas Jaan, „niisugused asjad toimetatakse ikka südame järel. Mina ei arwanud mitte, et sina sugugi selle wastu saaksid olema, sest Tiiu on naesterahwas, nõnda kuda üleüldse üks peab olema, kui ta abikaas peab sama."

„See on kõik tõsi," ütles isa, „ma olen ju ka ära näinud, et ta wäga usin ja truud on kõiges, mis ta ette wõtab. Uga mu sõbra tütar, keda sa ju ka wäga hästi tunned, on niisama wiisakas ja jume, kas tütarlaps ja on tal ka oma jagu jõudu, mis ka rulu saadab elu algamises. Mina mõtlesin, et sa ääri tüge gartatid. Tiiu on waeste rahwa laps ja

toob sulle küll hää südame, nagu loota on, ligi, aga muud midagi. Säält aga saad sa tubli ja hää südamega naese ja hää kaasaraha weel pääle selle. Mõttele selle pääle, ehk wõid seda nüüd weel teha, enne kui hilja on."

„Sa oled, isa, mulle," wastas Jaan, „mitu korda ütelnud, et rikkus ja raha mitte inimese õnnilmas ei ole, waid hää süda, mis teiste inimestega elu sees oskab läbi käia, ja usinus ja truudus, mis inimest elust läbi peawad saatma. Kui seda inimese juurest leida on, siis tuleb igapäewane leib nagu iseenesest. Pääle selle seisame meie järjel, kus meil ihulikust warast ka just mitte puudust ei ole. Miks, pärast peaksin mina Tiiu, keda ma südamest ja õiglasel wiisil armastan ja abikaasaks soowin, tühja raha pärast maha jätma!"

„Uga poeg," ütles jälle isa, „sa wõid ometi arwata, et mina sulle üksi seda soowin, mis sulle kasuks tuleb, miks ei taha sa minu nõu siis mitte wasta wõtta?"

„Wäga hää meelega wõtafin su nõuu wasta, armas isa," wastas poeg, „kui ma ise armastust oma südamesse selle ehk teise tütarlapse wasta wõiksin panna. Uga seda ei wõi ma mitte teha. Tüdruk, keda sa mulle soowid, on auus inimene, ja ma olen palju hääd temast kuulnud, aga mu süda ei hoia tema poole, ja see'p see on. Ütle ise, isa, kas see oles sinu meele pärast olnud, kui keegi sind oles sundinud teist wõtma kui seda, kes nüüd sinu abikaas ja minu armastatud ema on. Ma usun, so ei oles selles asjas ialgi ennast sundida lastnud."

Isa jäi wait. Ta ei teadnud nagu midagi enam wastata. Wiimaks ütles ta: „Jätame selle asja mõtlemise pääle. Eks t'aga aega ole. Seni kaua ei ole tasi tarwis kellegile sõna lausuda. Katsu aga, poeg, ehk wõid weel asja muuta.“

„Ei ma seda mitte wõi, isa!“ ütles Jaan.

„Miks ei wõi,“ wastas isa, „inimene wõib tihti, mis ta tahab. Aga jätame asja esiotsa seisma. Eks saa näha!“

Kõigist neist sõnadest oli uäha, et isa mitte pahane ei olnud, aga tal nähti kahju olemat, et poeg mitte nõnda ei teinud, nagu tema seda ette oli arwanud. See tegi teda õige kurwaks, aga sunnida oli tal wäga raske, sest et ta oma poega wäga armastas ja tema õnne soowis. Ta jäi aeda süga wasse mõttesse.

Jaan läks tuppa, kus ema talitas ja Tiinale trööstimise sõnu rääkis. Uhi oli just kudenud, ja Tiinu asutas leibu ahju panema hakkama. Ema läks Jaanile wasta ja küsis:

„Noh, mis isa rääkis?“

„Mis ta suuremat rääkis,“ wastas Jaan, „ta jäi ikka selle juure, et mina oleksin pidanud talle seda enne ütleva. Asi olla liig äriste tulnud ja tahta järelemõtlemist. Selle pärast jäi ta ka järelemõtlemise pääle, ja ei pea meie seni kaua ta üle midagi rääkima. Pärast poole tuleb otsus.“

Et isa talle teist abikaasa soowis, seda ei ütelnud Jaan mitte, sest see oleks Tiinud wäga kurwastanud. Aga sellegi pärast oli Tiinu juba küll kurb ja tahtis wägise Wäljaotsalt ära minna, mis aga

perenaene ja Jaan ei lastnud sündida. Küll püüdsiwad mõlemad teda trööstida, aga see ei tahtnud midagi mõjuda. Tema ütles ikka, et ta koormaks ja tüliks saaks olema ja et ta mitte nagu halastuse pärast Jaani abikaasaks ei tahaks saada. See pääle wastati talle, et ta kellegile tüliks ja koormaks ei saa, ja et Jaan teda mitte halastuse pärast abikaasaks ei himusta, waid oma armastuse pärast, mis tal tema wastu on. Nii räägiti weel mõndagi, mis siiski Tiinu meelt ei röömustanud. Kõige armsam oleks Tiinale nüüd olnud, kui ta oleks ära wõinud minna, sest tema meelest oli, nagu põleks maa ta jalgade all. Aga ta oli lubanud perenaesele abiks olla eesseiswal libedal töö ajal, ja see pidas teda nüüd sõnast kiinni. Pääle selle oli isa Jaan ka pere-rahwale heina tegema läinud, ja ei olnud teda selle pärast koduski. Jäi siis ka Tiinu ikka weel Wäljaotsale.

Jaan läks jälle teiste juure heinamaale, kust heinalised ka õhtulgi kodu ei tulnud, waid et ilm ilus oli, wärske heina pääl magasiwad, sest et rohkem kui kolm wersta wäsinud töölisele liig oli käia.

Kui Tiinu üksi oli, siis nuttis ta wäga palju ja tundis südames suurt valu selle üle, et ta waene laps oli ja et ta selle läbi sellele ei wõinud minna, keta ta süda armatses.

Kõige rassem oli tal õhtul söömalaulal peremehega kokku juhtuda. Peremees oli laul wait ja ei rääkinud musta ega walget. Seda heldem ja lahsem oli aga perenaene Tiinu wastu. Kõik püüdis ta teha ja rääkida, mis wähegi Tiinu meelt wõis röömustada.

Dõ tuli fätte. Rõit kolm heitsiwad magama. Muid kodus ei olnud kui üksi peremees, perenaene ja Tiiu. Peremees ja perenaene magasiwad tagakambri ja Tiiu magas eeskambri. Tiiul ei tulnud kaua aega und pääle, sest et ta süda väga kurb oli. Ta mõtles oma elu üle järele, ja watas palju filmapisaraid selka.

Wõis lehkõõ aeg olla, aga Tiiul ei tulnud ifka und. Korraga kuulis ta abju kohal lae sees wäikest prigisemist, nagu oleks suur roit kambri lage närinud. Ta ei pannud sest juuremat ühtegi täbele. Prigin lõks aga ifka aega mõõda suuremaks. Ükste nägi Tiiu, ku. hulk tuliseid süsa ja tule sädemeid abju kõrwa maha kukku. Suure ehmatusega kargas ta asemelt ja pani nii ruttu kui võimalik riided selga, jooksis abju juu ägi hirmudes, et lagi üsna lõginal põles. Teiwa tegemiseks oli abi hästi lüüetud saanud, ja korsten oli wist kuskilt wigane olnud, mis läbi tuli lakke sattunud ja see põlema hakanud.

Tiiu lõi kogemata filmad aknate poole, mis linasest riidest gardinatega fiinni oliwad, ja nägi oma weel suuremaks ehmatuseks, et hele kuma riide pääle paisis. Silmapilk jooksis ta wälja, ja oh häda! katusest kais juba mitmest kohast suur tuleleek wälja. Nüüd oli tal kõik selge: Tuli oli lahtri pääsenud ja hulga õlgede sisse läinud, mis põõningul oliwad. See läbi oli leek nii ruttu suureks läinud.

Siin ei olnud enam aega wiita. Ruttu jooksis ta sisse tagasi, äratas peremehe ja perenaese ülesse, kes alles sügawas unes oliwad. Need ehmatasiwad mõlemad väga ära. Kärmeeste aitasiwad perenaene ja Tiiu peremeest kambri wälja, sest tema jalg oli väga haige, ei saanud muidu kui kargu najal suure waewaga käia. Perenaene oli nõrga werega inimene. Nii pea kui nad uksest õue astusiwad, langes ta põlewat leeki katusel nähes minestusesse. Tiiu toetas nüüd peremeest ja wiis teda majast natuke kaugemale. Siis kandis ta ka perenaese eemale. Häda oli põhjatatu suur. Majast ei wõinud enam midagi päästa, Wäljaotsa talu seisis teistest kaunis kaugel. Pääle selle

oliwad inimesed ümbert ringi kõik heinamaal, nii et leegi enam parajal ajal appi ei saanud.

Korraga tuli Jüri meelde, et tema raha ja rahapaberid kõik alles tagakambri kummutis on. Ta oli seda enne ehmatuses ära unustanud. Ta hüüdis suure häälega:

„Tiiu, mis nüüd teha? Mu rahawarandus on kõik alles tagakambri kummutis. Ma jään sel wiisil waefeks meheks!“

„Kus kummuti wõti on?“ küsis Tiiu ruttu.

„Wõti on tagakambri woodi kohal wärna otsas,“ wastas peremees.

Ruttu jooksis Tiiu tuppa. Peremees hüüdis talle järele: „Ära mine enam sisse, Tiiu; eks sa näin'd, et kammer ka põles. Ägi ehk kukub sulle kaela, siis on kahju weel suurem ja hirmsam.“

Alga Tiiu ei hoolinud sest ühtegi. Warsti oli ta tagakambri, leidis wõtme üles, tegi silmapilk kummuti lahti, wõttis ruttu kõik raha ja paberid, nii kui ka kallimad riided sülle ja lõi wälja peremehe juure. Siis läks ta nagu lennuse majasse tagasi, ega pannud peremehe teeldu tähelegi.

Sees kiskus ta ruttu aknad lahti ja wiskas nii palju, kui ta jõudis, riideid ja majariistu wälja. Kallimad asjad saiwad sel wiisil kõik päästetud. Üksi kummut ja kaks kappi, mis väga suured oliwad Tiiule üksipäini tõsta, jäiwad sisse.

„Tule wälja üks kord, Tiiu, sa põled ära!“ kisas peremees kõigest jõuust, kui Tiiu ifka weel asju wälja fraamis.

Wahetajal oli juba tagakamner tuld täis ja eeskambri lagi põles niisama. See täitis eeskambri palawa suitsuga. Nüüd alles hüppas Tiiu aknast wälja. Ka mõned inimesed tuliwad ligidalt taludest juba siina ja aitasiwad aknast wälja wisatud asjad kaugemale kanda. Ka perenaene toibus minestusest ülesse, aga oli ehmatusest nagu alwatud.

Pärast tuli inimesi juure küllalt, aga kõik oli juba hiljaks jäänud. Ei aidanud kustutamine enam midagi, sest kustutamise nõuud oliwad puudulised, ja puumaja põles väga karedaste. Õnneks oli tuul karjalautade ja rebe

poolt, nii et leel tühja wälja pääle käis, kus ta enam kahju ei teinud, ega teisi hooneid põlema ei süüdanud.

Ka oma inimesed heinamaalt jõudsiwad wiimaks siina. Jaan oli kõige esimene olnud, kes tuld nägi ja koke arwas, et see nende oma kodu on. Ei wõinud keegi enam parata.

Kolme tunni pärast oli elutuba puhtaks maha põlenud. Muud ei wõinud teha, kui aga suitsiwad riismed ära kustutada selle weega, mis kaewust sai, kust wesi warsti otsa lõppes. Asjad kanti kõik rehetuppa, kuhu ka rahwas ise pidiwad elama minema, kuni uus maja walmis saaks.

Hommik jõudis kätte, ja kõik oliwad wäga kurwad selle õnnetuse pärast. Ometi ei olnud õnnetus nii suur kui ta esiti näitas. Kõige suurem kahju oleks olnud, kui raha, ja rahapaberid ja muud paberid oleksiwad sisse jäänud. Aga Tiiu oli need kõik wälja toonud. Suure tänuga wõitis peremees Tiiu käest kinni ja ei leidnud sõnu temale küllalt oma hääd meelt üles tunnistada. Perenaene hakkas tema laela ümber ja andis talle suud. Mõlemad nimetasiwad teda oma rõõmus koguni oma elu-päästjaks, sest tema'p see oli, kes esite tule ja sellega hädaohu oli ära näinud ja Jüri ja Mari üles aratanud, kui weel õige aeg oli.

Päew oli jälle kätte jõudnud, ja kui kõik kustutatud oli, läksiwad heinalised jälle heinamaale. Üks Jaan jäi kodu emale ja Tiiule abiks rehetuba nii seadma, et saäl sees wõis elada. Jäle sai kambriis — sest ka rehetool oli kaks kammert kõrwas, kus töölistel elasiwad — ase üles tehtud, kus ta wõis oma haige jalaga olla.

Kui kõik korras oli, kutsus Jüri perenaese, Jaani ja Tiiu oma juure kambriisse. Kui need tema ees seisiwad, ütles tema:

„Armsad lapsed, Jaan ja Tiiu! Alles eissel päewal tulite te minu juure ja tunnistasite, et teie teine teist armastama olete hakanud. Mina ei olnud südamest mitte selle wasta, et teist paar peaks saama, aga mul oli natuke teine nõu oma pojaga. Aga täna õige olen näinud, misjulgune tubli inimene Tiiu on, ehk küll ma teda ka enne seks pidasin.

Oma elust ei hooli ta, kui ta teisi wõib aidata. Mind ennast, mu naist ja wara on ta tulest wälja toonud. Sina, Tiiu, ära kanna mu pääle wiha, et ma eila kabe wabel olin. Täna pean ma enesele auuks, kui mul nii-julgune tubli minija saab. Kui teist, lapsed, midagi selle wastu ei ole, siis saage teine teise omaks elu otsani!”

Nende sõnadega pani ta Jaani ja Tiiu käed kokku, õnnistas neid eesseiswaks eluks. Sedasama tegi ka perenaene. Rõõm oli suur ja Tiiu Jaani ei teadnud, kas see unes wõi ilmsi sündis. Tiiu ütles aga, et see, mis tema olla teinud, ei olla rääkimise wäärtki. Wana Jaak oli rõõmu pärast nagu iseenesest ära, kui kuulis, mis toa juures oli sündinud.

Põlenud elumaja oli tulekaasasse ülesse wõetud. Et tuli kogemata ilma kellegi süüta oli tõusnud, siis tasuti, kui asi oli läbi katsutud, Jürile kahju ära; nõnda ei olnud kahju mitte suur.

Weel selsamal suwel ehitati uus ja weel lufam maja wana asemele. Kui maja sisse õnnistati, peet ka ühes — Jaani ja Tiiu pulmad rõõmsal wiisil ära.

Et Jüri jalg sest saadik üleüldse wigaseks jäi, andis ta perepidamise mõne aasta pärast poja kätte. Nüüd on üll juba Jüri ja Mari ja ka Jaak mulla all magamas, aga Jaan ja Tiiu elawad priiskeste ja peawad mõistlikult kohta. Ka on neil juba kaks poega ja üks tütar, kes kauniste kosuwad.

Minu jutt on aga otsas, ja soowin sellega kõigile terwist.

R. A. Hermann.

Rõõusõna lugejale.

Armsad Kalulise Kalendri lugejad! Juba wiiet aastat astun mina oma juttude läbi Kalendri sees Teie ette. Mõningagi sõna olen Teile selles ajas rääkinud. Kas kõik igapähe meele pärast olnud, seda

ei tea ma mitte täieste. Pääle selle ei ole ju wõimalik kõikide meelt mööda teha. Palun sellega, mis päfun, rahul olla. Mul oli nõu, lugemise-tüfki päälkirja all „Keeletargad“, mis juba üle minew aasta algasin, tänawu edasi kirjutada, aga Jaani ja Tiiu elulugu wenis natuke pikemaks, kui esite arwasin. Trükkija aga ei luba Kalendri saba tarwis rohkem kui paljalt faks poognat, mis nagu näete, juba jutust täis saiwad. Selle pärast pean „Keeletargad“ weel oodata lastma.

Juba kolm korda olen Kasulise Kalendri lugejaid Tartu suurele Gesti laulupidule kutsunud, aga ikka ei ole pidu ära peetud wõinud saada. Kaks aastat järgi mööda oli sõja aeg pidu takistajaks. Nüüd on, Jumal tänatud, sõda möödas ja rahu-aeg lootuse järel õige kauaks käes. Selle pärast wõin üsna julgusega ütelda, et sel aastal, mille tarwis käes olemal kalender on tehtud, pidu enam tulemata ei jää. Loota on, et Gesti rahwas sest pidust mitte üksi tuhandete waid kümnetuhandete wiisi osa saab wõtma. Gesti lauljad ja mängijad aga näidaku usina õppimise läbi üles, et nad wäärt on tuhandetest kuulnud saada ja et laul ja mäng Gesti rahwa seas jäädawat aset on mõtnud. Saagu see pidu terwele Gesti rahwale auu-märgiks ja kalliks mälestuseks. Suurt õppimise himu lauljatele ja mängijatele, Jumala õnnistust ja terwist kõigele Gesti rahwale kõiges hääs asjas edenemiseks soowides olen ja jään Teie wana tuttanu

K. M. S.